

A Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsi jegyzőkönyvei, 1937–1940

(A közlésről)

Az itt közölt iratok a két világháború közötti Székely Nemzeti Múzeum legteljesebb összefüggő dokumentumanyaga, a második világháború előtti évek tanúja. A Múzeum életében ezt az időszakot a nagy igazgató, CSUTAK Vilmos halála utáni interregnum, majd egy új, másik jelentős igazgató, HERPEI János érkezése jellemzi. A nagyra nőtt intézmény folytatja a CSUTAK alatt megkezdett programokat, és olyan új feladatok hárulnak rá, mint a román állam által, román-magyar államközi egyezményrel a magyarságnak visszaszámraztatott Háromszék megyei Székely Tanalap kezelése. A jegyzőkönyvek korszakhatárt dokumentálnak: mai szemmel nézve a Múzeum életének feleútján vagyunk. A közlést a teljes *125 éves Emlékkönyv* közös mellékletének szánjuk.

*

A két világháború közötti vezetőségi jegyzőkönyvek a Múzeum e nagy korszakának legfontosabb dokumentumai. Sajnos, csak részben maradtak fenn, gyorsírásos jegyzetekben, másolatokban, olykor csak töredékükben. A letisztázott első példányok az 1944–45-ös menekítés áldozatai lettek (Vö. **Adatok a Székely Nemzeti Múzeum két világháború közötti történetéhez**, jelen kötet). Kivételt képeznek az 1937. március és 1940. március közötti ügyvezető-tanácsi jegyzőkönyvek, amelyeknek a kézirat, első letisztázását őrző vastag borítás, nagyalakú füzet rendelkezésünkre áll. Az említett évek a CSUTAK Vilmos 1936 tavaszán

bekövetkezett halála utáni interregnum és HERPEI János igazgatóságának első két esztendeje, politikai háttere a második világháborúba torkolló események, Romániában az addigi politikai rendszer teljes csődje, a királyi diktatúra beköszönte, Európában München és az első bécsi döntés, majd Lengyelország német lerohanása és az azt követő „furcsa háború”. Mindez Erdélyben, Sepsiszentgyörgyön minden nehézség ellenére egy megizmosodott, nagyra nőtt intézményt talál, amely igyekszik politikailag semleges státusát őrizve, szakmai munkájával szolgálni közössége ügyét. CSUTAK halála az egész romániai magyarságot megrázza, de a Múzeum felpörgött tevékenysége, kialakult súlya kötelez, és az elárvult vezetőségi és munkatársak minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy az igazgatóját veszített intézmény az maradjon, ami.

„CSUTAK Vilmos halála után a múzeum elnökségének örökös gondot okozott a múzeumi igazgatói tisztség betöltése – rögzíti a tényállást egyik jegyzőkönyv –. Tekintettel arra, hogy a múzeum az utóbbi időkben oly nagy intézménnyé nőtte ki magát, hogy tudományos és közigazgatási vezetése mind nagyobb és nagyobb munkaterületre terjeszkedik ki, ezért a múzeum igazgatása többé nem tekinthető mellékfoglalkozásnak. Ezt az elvi álláspontot az elnökség magáévá téve, arra az elhatározásra jutott, hogy az igazgatói tisztséget egy egész emberrel töltsék be, aki elsősorban tudós szakképzettséggel, másodsorban muzeológiai felkészültséggel rendelkezik. Az elnökség sokirányú érdeklődésére erre a tisztségre legalkalmasabbnak HERPEI Jánost, a kolozsvári Minerva tisztviselőjét találta, s fel is vette vele a kapcsolatot.” A háromszézezernyi tárgyat őrző, szakmailag egy teljes régiót szervező, nagy tudományos programokat futtató Múzeum valóban nem nélkülözhet már egy fizetett igazgatót. A jelentős szakmai (levéltári, művelődéstörténeti) munkássággal rendelkező HERPEI korábban az EKE (Erdélyi Kárpát Egyesület) kolozsvári néprajzi múzeumának őre volt, és régészeti ásatást is vezetett már a Székelyföldön. ROSKA Márton Magyarországra telepődését követően egyedül ő lesz magyar (levelező) tagja a román műemlékvédelmi bizottságnak.

Az átmenet nem felhőtlen, de ezt a jegyzőkönyvek szűkszavú utalásai inkább csak sejtetik. A Múzeum vezetőségében komoly ellen-tétben robbannak ki az új igazgató személyének megválasztása kapcsán a korábbi, politikai hát-terű (az Országos Magyar Pártban gyökerező) feszültségek. A döntést követően br. SZENT-KERESZTY Béla igazgató-választmányi alelnök három másik taggal együtt bejelenti lemondását. SZENTKERESZTYnek a másik alelnökkel, BARTÓK egykori sepsiszentgyörgyi vendéglá-tóijával, dr. KERESZTES Károllyal való konflik-tusa keserű perceket fog még okozni az új igaz-gatónak. A felelőségek pedig, már érkezését megelőzően, más irányban is megnőnek. A Múzeum országos ügyekben érintett, és mind érintettebb. KERESZTES 1938 augusztusában arról számol be, mit tárgyaltak bukaresti legfel-sőbb körökkel – a bukaresti rádió magyar nyelvű műsorának beindításáról. A legjelentősebb ügy nyilván a Háromszékmegyei Székely Tanalap ügye. 1918 után példátlan esetként, a román állam – a GOZSDU Alapítvány magyarországi vagyonának megszerzése céljával – egy volt magyar közösségi tulajdont enged vissza magyar kézbe. A számos ingatlanból álló Tanalap keze-lésével, román–magyar államközi egyezményt követően a Múzeumot bízzák meg, és a Múzeum ezt az *Alapszabálya*iba illesztett felelős fel-a-datkört még az 1949-es államosítást követően is el fogja látni néhány esztendeig.

Korszakvég és korszakváltás előszele minden vonalon, két emberöltő határa: még él és véleményt nyilvánít a felnőttorsba a múzeumala-pítással egyidőben lépett ROEDIGER Lajos, másrészt a Tanalap adta tanulmányi ösztöndí-jakat elnyerő diákok között már ott vannak a mai nagy hetvenesek, mint VERESS Dániel, ANTAL Árpád, SALAMON Sándor, megannyi más ismerős. Elő- és visszaulva a félidőről, nélkülöz-hetetlen adataikkal a *Jegyzőkönyvek* tulaj-donképpen az egész, most kiadásra kerülő *125 éves Emlékkönyvünk* közös melléklete. Az egyes vonatkozásokat tanulmányok sora tárgyal-ja a két kötetben, ezért jegyzetanyagot nem is csatolunk közléséhez.

1.

Jegyzőkönyv

Felvétel a Székely Nemzeti Múzeum ügy-vezető-tanácsának 1937. március hó 24-én du. 5 óraker, a múzeum olvasótermében tartott üléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnöklete alatt dr. NAGY Jenő és dr. KERESZTES Károly alelnökök, BOGDÁN Arthur, BOGÁTS Dénes, dr. FERENCZ Lajos, SIPOS Samu ig.-vál. tagok, FEL-SZEGHI István és dr. KONSZA Samu igazgató-őrök, GÖDRI Ferenc és DEBRECZY Sándor múzeumőrök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlí a megje-lenteket, s bejelentvén, hogy dr. SZENTKERESZTY Béla alelnök betegsége, BANYAINÉ BIBÓ Erzsébet kölföldi távolléte miatt a gyűlésen nem vehetnek részt, a gyűlést megnyitja.

2. Elnök felkérésére a jegyző felolvassa az 1936. okt. 27-én tartott gyűlésen felvett jegyzőkönyvet, melyet a gyűlés elfogad és hitelesít.

3. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök előterjeszti javaslatát a dr. I. DIÉNES Ödön ig.-vál. tag elhunytával megüresedett ig.-vál. tagsági hely betöl-tésére vonatkozóan.

Ügyvezető-tanács ügyv. alelnök javaslatát egyhangúlag elfogadja és dr. FERENCZY Géza ügy-véd, unit. egyházi főgondnokot terjeszti megválasztás céljából az ig.-választmány elé.

4. Az ellenőrző-bizottság nevében BOGÁTS Dénes ellenőrző-bizottsági tag, a múzeum 1936. évi számadásainak, vagyonmérlegének és leltárainak meg-vizsgálásáról jelenti, hogy azokat a bizottság megviz-gálva rendben találta. Az 1936. év folyamán bevé-telezetett 105 688 lej, kiadott 104 443 lej, készpénz-maradvány 1245 lej.

A vagyonleltár szerint az összes vagyon az elidegeníthetetlen gyűjtemények értékén kívül, melyek forgalmi értéket nem képviselnek, 8 959 835.- lej.

A leltári kimutatás szerint ebből:

a. a pénztárban levő készpénz	1245.- lej
b. gyümölcsözésre elhelyezett összegek	14 297.- lej
c. a berendezési tárgyak értéke	614 117.- lej
d. ingatlanok értéke	8 330 176.- lej
e. 297 297 db. múzeumi tárgy a forgalmi érték meg-jelölése nélkül van kimutatva, így tehát az a, b, c, d. alattiak értéke	8 959 835.- lej.

A mérleg szerint az aktívák értéke 8 959 835.- lej, a passzívák értéke 8 959 835.- lej. Végül előadó javasolja az 1936. évi számadás elfogadását és a szám-adóknak a felmentés megadását.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, BOGÁTS Dénes, DEMETER Ferenc és dr. BARABÁS Andor bizottsági tagoknak a számadások megvizs-

gálásáért köszönetét fejezi ki, és a számadásokat jóváhagyás céljából az ig.-választmány elé terjeszti.

5. FELSZEGHI István igazgató-ór a múzeum 1936. évi működéséről és állapotáról előterjesztett beszámolójában megemlékezett néhai CSUTAK Vilmos igazgatónak 30 évi munkásságáról, melybe belesik a múzeum épületének dr. LÁSZLÓ Ferencsel együtt végzett felépítése, gyűjteményeinek elrendezése, a közönség részére való megújítása, gyarapítása, különösen a világhírű erósi ásatások leleteivel, megóvása és megvédése a világháború zivataros éveiben; egy szóval a múzeumnak kicsiny magból, alig 4 kollégiumi szobára terjedő gyűjteményéből a mai, országos viszonylatban is egyik legnevezetesebb múzeummá való fejlesztése az ő kettejük örök érdeme.

S e hervadhatatlan érdemeit jegyzőkönyvében fájdalmas szívvel örökíti meg.

Úgyszintén fájdalmas szívvel jelenti dr. I. DIÉNES Ödön ig.-vál. tag elhalálózását is, kiben a múzeum egyik önzetlen, fáradhatatlan és lelkiismeretes munkását veszítette el. Emlékét jegyzőkönyvében örökíti meg.

A jelentés további részében dr. KONSZA Samu igazgató-ór beszámol arról, hogy az 1936. évben ügyvezető-tanácsunk 3 rendes gyűlést és egyet az ig.-választmánnyal együttesen tartott, s hogy mindeniken a tagok határozatképes számban jelentek meg, s múzeumnk ügyei iránt általában egész éven át élénk érdeklődést tanúsítottak. Majd az 1936. évi bevételéről és kiadásokról tesz jelentést, mely szerint a bevételek összege 105 688 lej, a kiadásoké 104 443 lej, s így a jövő évre pénztári maradvány átmegy 1245 lej.

Megemlékezik a kiszállásokról, melyek közül kiemelendő a múzeum természetűs barátainak 1936 nyarán, a Keleti-Kárpátok előhegyeiben, Csík-Kászon vidékén folytatott tudományos kutató és gyűjtő munkássága, melynek eredményeivel egyfelől a tudományt szolgálják, másfelől összegyűjtött tárgyaikkal a múzeum gyűjteményeit gyarapítják, melyek legközelebb így egy rovarani és egy paleontológiai csoporttal fognak gyarapodni.

A gyűjtemények az 1936. év folyamán ajándék, vásár, gyűjtés vagy csere útján 4247 db. tárggyal gyarapodtak, s ezzel az öt gyűjteménycsoport törzsállománya az 1936. év végén 297 297 darabra emelkedett.

A nagyközönség szolgálata és a múzeum iránti érdeklődés ébren tartása céljából a múlt évben is rendezett ismeretterjesztő előadásokat, mégpedig júl. 17-én és dec. 17-én; nov. 29-én pedig POTSA József születésének 100 éves fordulójának alkalmából emlékünnepelet tartott.

A múzeumot 1855 személy látogatta meg az év folyamán. Nevezetesebb látogatók voltak: dr. DEHN és dr. HOFFMANN németországi archeológusok,

Filip E. MOSELY egyet. tanár az Egyesült Államokból, prof. dr. C. PROTESCU a bukaresti geológiai intézet vezetője, dr. DARKÓ Jenő egyet. tanár Debrecenből, BÁRDOSSY László bukaresti magyar követ, és az év vége felé Al. TZIGARA-SAMURCAŞ, a bukaresti Népművészeti Múzeum igazgatója és NISTOR munkügyi miniszter és kísérete.

A múzeum belső ügyeinek intézésében elsősorban az elnökség, dr. TÖRÖK Andor elnök, dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök, dr. SZENTKERESZTY Béla és dr. NAGY Jenő alelnökök fejtettek ki odaadó munkásságot, s a múzeum pártoló-tagok megszervezésével a múzeumnak új anyagi forrást nyújtottak, s jelentékeny erőt is biztosítottak.

Az adminisztrációs munkát FELSZEGHI István és dr. KONSZA Samu igazgató-örök, a háznagyi teendőket GÖDRI Ferenc múzeumőr végezte. BÁNYAINÉ BIBÓ Erzsébet múzeumőr pedig a könyvtár rendezését folytatta tovább. A gyűléseken a jegyzői tisztelet BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag és DEBRECZY Sándor múzeumőr töltötték be.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi és az ig.-választmány elé terjeszti.

6. FELSZEGHI István igazgató-ór előterjeszti a múzeum 1937. évi költségvetésének előirányzatát, melynek összeállításában az előző évek tényleges bevételei és kiadásai szolgáltak alapul. Eszerint az évi bevétel 136 245 lei, a kiadás pedig szintén ugyanazon összeg.

Ügyvezető-tanács a fenti költségvetési előirányzatot megtárgyalás után elfogadja, s azt jóváhagyásra az igazgató-választmány elé terjeszti.

7. Dr. KONSZA Samu igazgató-ór jelenti, hogy az ig.-vál. HATOLYKAI PÓTSA József születésének 100 éves fordulójának alkalmából 1936. nov. 29-én megtartotta az 1936. máj. 14-re kitűzött, de CSUTAK Vilmos igazgató éppen aznap történt váratlan elhunytja miatt elmulasztott emlékünnepelet. Az ünnepelt érdemeit SIPOS Samu és FELSZEGHI István ig.-vál. tagok méltatták.

1936. dec. 17-én BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag „Boszorkányosságok és boszorkányperek” címen tartott igen élvezetes előadást, 1937. jan. 23-án pedig GÖDRI Ferenc múzeumőr „A festőművészet rövid története, megemlékezéssel BARABÁS Miklósról és GYÁRFÁS Jenőről” címen tartott vetített képes előadást. A három előadás tiszta jövedelme 3929 lej volt.

Szolgál örvendetes tudásul.

8. Dr. KONSZA Samu igazgató-ór előterjeszti az 1937. évi ismeretterjesztő előadások tervezetét, mely szerint két ciklusban, egy tavasziban és egy ősziben 4-4 előadást rendezne az ig.-választmány, ezután felkérendő előadókkal.

Ezzel kapcsolatban FELSZEGHI István igazgató-ór előterjeszti, hogy levelezést folytat a kézdi-

vásárhelyi szimfonikus zenekar vezetőjével abban az irányban, hogy a január hó folyamán Kézdivásárhelyen tartott hangversenyünket a múzeum javára megismételjük ápr. hó 17-én, útiköltségük és ellátásuk megtérítése ellenében, ami kb. 4000 lejt tenne ki, viszont a múzeum részére is az erkölcsi siker mellett 2-3000 lejt tiszta jövedelem mutatkoznék.

Ügyvezető-tanács az előterjesztéseket tudomásul veszi azzal, hogy az előadások sorozatába egy a csíkménasági házat felavató és megnyitó ünnepély és egy dr. LÁSZLÓ Ferenc és CSUTAK Vilmos emlékünnepély is vételessé be. CSUTAK Vilmosról emlékebeszédet mondana FELSZEGHI István, míg dr. LÁSZLÓ Ferencről való megemlékezés megírására dr. KOVÁCS István (egyet.) magántanárrá kéresek fel.

9. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy a múzeum vezetősége 1936. dec. 9-én kérvényt nyújtott be a pénzügyminisztériumhoz, hogy az 1937. évre is engedélyezze a 4%-os látványossági adót. A kérvényt dr. SZENTKERESZTY Béla alelnök személyesen vitte el és el is intézte. A pénzügyminisztérium 304594-1936 sz.a. engedélyezte a 4%-os látványossági adót a múzeumnak „pentru serbările și conferințele” részére, miről a helybeli pénzügyigazgatóságot értesítette.

Szolgal örvendetes tudásul azzal, hogy ügyvezető-tanács hálás köszönetét fejezze ki dr. SZENTKERESZTY Béla alelnök úrnak fáradozásaiért.

10. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy kérésünkre a város az időnre 5 öl tűzifa segélyt adott a múzeum részére azzal, hogy az erdőről való hazaszállításról a múzeumnak kell gondoskodnia.

Köszönettel tudomásul szolgál.

11. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök jelenti, hogy a csíkménasági ház befejező munkálataira kérésünkre négy ajánlat érkezett be, és pedig: 1., TUSJÁK Pál kőműves mester részéről, ki a még szükséges munkálatokat a külső fal bevakolása és anyag nélkül 9218 lejért végezné el, 2., DEMETER István ácsvállalkozó részéről, aki anyaggal együtt 49 405 lejért, 3., DÉNES Mihály ácsmester részéről, aki anyag nélkül 13 380 lejért, 4., SZABÓ Mihály építési vállalkozó részéről, aki anyaggal együtt 35 908 lejért fejezné be és végezné el a még szükséges munkálatokat.

Minthogy ezek az ajánlatok mind túl drágák, javasolja, küldessék ki az építés elvégzésére egy bizottság, melynek tagjaiul dr. TÖRÖK Andor elnök ajánlja dr. KERESZTES Károly, FELSZEGHI István, GÖDRI Ferenc és dr. KONSZA Samu, s mely bizottság az ajánlatok bekérésével igyekezzék a legolcsóbb és legmegfelelőbb módon befejezni az építést, kérje ki a bejegyzési munkálatoknak lehetőleg korszerű, művészi és szakszerű kivitelére vonatkozólag (így a ház fala síkálva vagy vakolva legyen-e, földes vagy deszka

alsó padozat legyen-e, az előtte levő kerítés milyen legyen stb.) VÁMSZER Géza, ROEDIGER Lajos, KÓS Károly, a berendezést illetően pedig HAÁZ Rezső véleményét.

Ezzel kapcsolatban dr. NAGY Jenő alelnök jelenti, hogy a befejező munkálatokhoz szükséges faanyagot MÁTYÁS István kozmási, BRÜLLER Hermann és STERN Henrik csíkszentmártoni fűrészgyáros uraktól aláírás útján ajándékképpen biztosította. Amint az út megjavul, április hó folyamán az anyagot átveszi, és lehetőleg kalács útján leszállíttatja.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja, s az építő-bizottság tagjaiul dr. KERESZTES Károly, FELSZEGHI István, dr. KONSZA Samu és GÖDRI Ferencet küldi ki. Dr. NAGY Jenő alelnök jelentését örömmel veszi tudomásul, s fáradozásaiért hálás köszönetét fejezi ki, az anyagot adományozó uraknak pedig köszönetét átíratilag fejezi ki, mihelyt az anyag megérkezik.

12. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök előterjeszti, hogy a MANDEL-féle telek utcai oldalán – a város többszöri kívánságára is – föl kellene építtetni, illetve folytatni kellene a főépülethez hasonló kerítést, hogy ezáltal egységes, szép frontot nyerjen a múzeum telke. Mivel a múzeum jelenlegi pénzügyi helyzete ezt lehetővé teszi, javasolja, hogy a kerítés építtessék fel.

Ügyvezető-tanács dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök javaslatát elfogadja, s az építés kérés-tülvitelét a csíkménasági ház építő-bizottságára bízta.

13. FELSZEGHI István igazgató-őr felolvassa dr. KÖNTZEI Gerő küüllővári orvos, földbirtokos 1936. nov. 2-án kelt levelét, melyben a rovarszekrény elkészítését sürgeti, minthogy a már preparált és rendezett anyagot szeretné beszállítani a múzeumba. Egyszersmind javasolja, minthogy a dr. NAGY Jenő alelnök által javasolt csíki műasztalos még mindig nem adta be ajánlatát, tovább ne várjunk rá, mivel a munka sürgős, hanem itthoni asztalossal lépünk érintkezésbe, és itt készíttessük el minél gyorsabban az említett szekrényeket.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja.

14. Dr. NAGY Jenő alelnök előterjeszti, hogy SZOTYORI Lajos alsórákosi ref. esperes jelentése szerint a bürkösi ref. egyház tulajdonában van egy régi éneklő pulpitus, amit az egyházközség szívesen a múzeumnak ajánlódékozna, csak a múzeum gondoskodjék elszállításáról.

Szolgal tudásul az, hogy a múzeum vezetősége lépjen érintkezésbe ebben az ügyben SZOTYORI Lajos ref. esperes úrral, és gondoskodjék az ideszállítás költségeiről.

15. Dr. NAGY Jenő alelnök jelenti, hogy SZOTYORI Lajos ref. esperes úr azt is közölte vele,

hogy Alsórákossal szemben, az Olt bal partján egy régi vár (Mihály-vára) van, ahol sok értékes, régi tárgyat lehetne még találni.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi azzal, hogy megkeresést intéz SZOTYORI Lajos ref. esperes úrhoz, és felkéri őt a várban található tárgyak összegyűjtésére és múzeumunknak való ajándékozására.

16. Dr. NAGY Jenő alelnök bejelenti, hogy az csíki múzeum átvétele ügyében közölte dr. PÁL Gáborral, a múzeumi anyag őrizőjével és gondozójával az ügyvezető-tanács határozatát, mely szerint az *Alapszabályok* értelmében nem áll módunkban fiókmúzeumot létesíteni, hanem megválogatás után, az igazi múzeumi anyag letétként való átvételéről és kezeléséről lehetne szó. Ezután dr. PÁL Gábor értekezletre hívta össze az érdekelteket, ahol hosszas vita után az a vélemény alakult ki, hogy semmiképp sem hajlandók az anyagot Csíkszeredáról elszállítani, mert ők az akarják, hogy az ott legyen kiállítva. Javasolja, hogy a Székely Nemzeti Múzeum többet ne foglalkozzék ezzel a kérdéssel.

Ügyvezető-tanács dr. NAGY Jenő alelnök jelentését tudomásul veszi és javaslatát elfogadja.

17. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök jelenti, hogy az ügyvezető-tanács megbízása értelmében, a múlt nyár folyamán az elnökség megindította a múzeumpártoló tagok gyűjtését, s mostanig 274 személytől összesen 29 735 lej pártoló tagsági díj folyt be, bár a városban még jóformán a gyűjtést el sem kezdték. Ajánlja, hogy a gyűjtést folytassuk tovább.

Ezzel kapcsolatosan bejelenti, hogy ROEDIGER Lajos ig.-vál. tag az *Alapszabályok* módosítása tárgyában egy memorandumot adott be az ig.-választmányhoz, és javasolja, minthogy az alapszabály egysítése csak most történt meg, a memorandum a benne felvetett múzeum-egylet tervezet eszményeivel együtt tétessék át az alapszabályokat egységesítő bizottsághoz azzal, hogy megfelelő időben majd vegye elő és tegye meg észrevételes javaslatát az ügyvezető-tanácsnak.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, s a javaslatot elfogadva határozatát emeli.

18. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy TÖRÖK Zoltán segesvári tanár, a nyári kutató tudós társaság egyik geológus tagja, a múzeum továbbfejlesztése érdekében s különösen a háromszéki geológiai és paleontológiai anyag összegyűjtésére, feldolgozására és megfelelő módon való kiállítására ajánlatot tett, most szerinte ennek a híres kövületanyagnak múzeumunkból hiányoznia nem lehet. A munkát ingyen vállalta, de az anyaggyűjtéssel s feldolgozással járó készítményeinek – évi pár ezer lej összegig – megtérítését, valamint megfelelő kiállítási szekrények beszerzését kérte.

Azt is felajánlotta, hogy a már összegyűjtött anyagnak elrendezésére és kipreparálására félárú

útiköltségének megtérítése ellenében hajlandó a tavasz folyamán hetenként szombat reggeltől hétfő estig Szentgyörgyre jönni, a munkát beindítani és elvégezni, mert szerinte, amilyen szerepe volt a múzeum hírnevének megalapozásában az erdsői anyag feltárásának, éppen ilyen hírt szerezne a múzeumnak a geológiai és paleontológiai kincsek feltárása és kiállítása.

Ügyvezető-tanács foglalkozva a beadvánnyal, a felajánlott munkát, mely múzeumunk gyűjteményében nagy hiányt pótolna, köszönettel elfogadja, kiállítási szekrények készítését, valamint szerény összegű anyagi támogatást részére kilátásba helyez. Felkéri vezetőséget, hogy ezt a határozatot TÖRÖK Zoltánnal közölje.

19. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy a városi tanács fellebbezésünkre 1936. nov. 30-án hozott jegyzőkönyvi határozatában a múzeumra kirótt fronttaxát törülte, a vízdíjat 1000 lejre leszállította, s így 3229 lej városi taxa helyett 1359 lej városi taxát fizettünk az 1936. évre.

Szolgál tudásul azzal, hogy dr. VÁNCSA József ügyvédnek köszönetét fejezi ki ügyv. tanács, mint aki a múzeumot a fellebbezési tárgyaláson képviselte.

20. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy szóbeli tárgyalás közben a Studium azt a kívánását fejezte ki előtte, hogy az *Emlékkönyv* árát 10 Pengőre kellene leszállítani, minthogy a régi magas áron nem lehet eladni.

Ügyvezető-tanács alelnök javaslatára az *Emlékkönyv* árát leszállítja 10 Pengőre, az itthon árusítandó példányokét (pedig) a számozatlant 300, a számozottat 350 lejre szállítja le.

21. FELSZEGHI István igazgató-őr bemutatja dr. KÖNTZEI Gerő küiküllővárosi nyug. járásorvos, földbirtokos f. évi jan. hó 11-én kelt levelét, melyben beszámol múzeumunk érdekében kifejtett tudományos munkásságáról és arról az eddig is szépen gyümölcsöző és ezután is ennek ígérkező kapcsolatáról, melyet dr. KOLOZSVÁRY Gábor egyet. m.agántanár, múzeumőr és a múzeum között teremtett. Nevezett múzeumőr ugyanis eddig is már sok értékes kiadványát külte el a Magyar Nemzeti Múzeum Állattani Osztályának múzeumunk könyvtára számára.

Ügyvezető-tanács a jelentést köszönettel tudomásul veszi, és dr. KÖNTZEI Gerő régi barátunknak múzeumunk érdekében tett munkásságáért hálás köszönetét fejezi ki.

22. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr javasolja, hogy BÁNYAI János és VÁMSZER Géza kerestessék meg Kászton monográfiájának megírása és kiadására vonatkozólag.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért.

Sz. m. f.

2.

Jegyzőkönyv

Felvételte a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának 1937. május hó 13-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnök elnöklete alatt: br. SZENTKERESZTY Béla és dr. KERESZTES Károly alelnökök, BOGDÁN Arthur, BOGÁTS Dénes, dr. FERENCZ Lajos, dr. FERENCZY Géza ig.-vál. tagok, továbbá FELSZEGHI István és dr. KONSZA Samu igazgató-őrök, BÁNYAINÉ BIBÓ Erzsébet és GÖDRI Ferenc múzeumőrök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlőlvén a megjelent tagokat, a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri dr. KONSZA Samu igazgató-ört a múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasására.

Ügyvezető-tanács a jegyzőkönyvet felolvasás után elfogadja és hitelesíti.

3. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy az 1936. évi zárószámadás, mérleg és leltár, valamint az 1937. évi költségvetés az ig.-vál. határozata értelmében felterjesztett a vallás- és művészetiügyi minisztériumhoz jóváhagyás végett, melyet 1534-1937. szám alatt a minisztérium jóváhagyva visszaküldött.

Szolgál tudomásul.

4. Dr. KERESZTES Károly alelnök ismerteti a *Monitorul Oficial* 1937. évi április 16-i 89. számában megjelent minisztertanácsi határozatokat a Háromszék megyei Tanalap átadására vonatkozóan. Br. SZENTKERESZTY Béla alelnök javasolja, hogy az egész ügy alapos ismertetése a következő gyűlésre halasztassék el, amikor részletes hivatalos értesítések birtokában jobban lehet a dolgok mélyére hatolni. Ugyanekkor dr. KERESZTES Károly javasolja, hogy időközben a Háromszéki Székely Tanalap összes épületeinek építészeti rajza készíttessék el megfelelő szakember által.

Ügyvezető-tanács a javaslatokat elfogadja, és elhatározza, hogy az egész ügyet határozathozatalra az ig.-választmány elé utalja. Addig is megbízza az elnökséget, hogy időközben a szükséges előkészítő munkálatokat végezze el, végül pedig felhatalmazza, hogy a Tanalaphoz tartozó helyiségekről készíttessen szak-szerű alaprajzot, s ennek költségeit a Tanalap jövedelmének terhére a Múzeum pénztára előlegezze.

5. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy a Prefektúra 3290-1937. sz.a. átiratában az általa örökletképp elhelyezett megyei levéltári anyag vizsgálását kéri, hogy azt a kolozsvári központi levéltárba szállíttassák fel. Ez ügyben illetékesekkel megbeszélést folytatott, kérve, hogy mindaddig várjanak az átadással, míg a belügyminisztérium az itthagásra vonatkozó kérésünket el nem intézi.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, és elhatározza, hogy a Belügyminisztériumot megkérési, hogy a levéltári anyag továbbra is a múzeum őrzetében maradjon. Ugyanekkor felkéri br. SZENTKERESZTY Béla alelnök urat, hogy a kérést személyesen vigye el a belügyminiszter úrhoz, melyet alelnök úr szívesen el is vállal. Ugyanekkor a helybeli Prefektúrához is hasonló értelmű kérést intéz.

6. Dr. KERESZTES Károly alelnök a menasági ház építéséről jelenti, hogy bár a befejezési munkálatok elvégzésére több ajánlat érkezett be, a bizottság mégis úgy határozott, hogy házilag végezeti el a munkálatokat, mert így jóval olcsóbbba kerül.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi és felkéri a bizottságot, hogy a munkát igyekezzék minél előbb elvégezni.

7. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy az utcai kökerítés elkészítésére DEMETER József kőműves mester adott legolcsóbb ajánlatot. Ezért javasolja, hogy ügyvezető-tanács az ajánlatot fogadja el, és a menasági házat építtető bizottságot bízza meg a kerítés építtetésével.

Ügyvezető-tanács dr. KERESZTES Károly javaslatát elfogadja, és az építő bizottságot megbízza, hogy a kerítést készíttesse el.

8. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr előterjeszti ROEDIGER Lajos ig.-vál. tag 1937. ápr. 10-én kelt beadványát, melyben javasolja, hogy ig.-választmány sürgősen állíttassa helyre az épület vízellátását biztosító szivattyú-művet, és az elhibázott elhelyezését menasági ház továbbépítését szüntesse be.

Minthogy nevezett szivattyúmű már 1931 óta rendszeren működik, a menasági ház pedig azért elhelyeztetett el így, mert annak idején három székely ház felépítése tervezetett, s a hely szűk volta miatt csak így volt elhelyezhető, s azért vétetett frontul a feljáró út, nem a telek előtt elvonuló országút, ügyvezető-tanács a javaslatot nem fogadja el.

9. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr előterjeszti ROEDIGER Lajos ig.-vál. tag egy másik, 1937. ápr. 10-én kelt beadványát, melyben javasolja, hogy az előtérnek tölgyfa ajtója alakíttassék át világító ajtóra, mely átalakítási munkálatoknak a költségei fedezhetőek volnának a sok fölöslegesen beépített cserépkályhák eladási árából. Egyszersmind fölveti egy, a múzeummal nem szervesen összefüggő pártoló egyesületnek a gondolatát.

Minthogy a cserépkályhákra a jövőben szükség lehet, ha a jelenben anyagiak hiánya miatt nem is lehet fűteni azokat, ügyvezető-tanács eladásukat nem tartja helyesnek, a tölgyfa ajtónak világító ajtóvá való átalakítását nem látja megokoltnak, ezért a javaslatokat nem fogadja el.

Egy múzeumpártoló egyesület toborozása, megteremtése éppen most van folyamatban.

10. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr előterjeszti ROEDIGER Lajos ig.-vál. tagnak egy harmadik, ugyancsak ápr. 10-én kelt beadványát, melyben javasolja, hogy a menasági házat 90 fokkal el kellene fordítani az első beadványban felhozott okok miatt.

Ügyvezető-tanács ugyancsak az első beadványra hozott határozatában említett okok miatt a javaslatot nem fogadja el.

11. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy f. évi ápr. hó 17-én a kézdivásárhelyi Szalon zenekar közreműködésével a Székely MIKÓ Kollégium tornacsarnokában múzeumunk hangversenyt rendezett, melynek tiszta jövedelme 2897 lej volt. Javasolja, hogy úgy a Szalon zenekar vezetőségének, mint a természet ingyen átengedő ref. Székely MIKÓ Kollégium előljárárságának ügyvezető-tanács a mai gyűlésből köszönetét fejezze ki.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, s elhatározza, hogy úgy a Szalon zenekar vezetőségének, mint a ref. Székely MIKÓ Kollégium előljárárságának köszönetét fejezi ki.

12. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy TÖRÖK Zoltán gesesvári geológus a folyó hó 8-ra beígért ismeretterjesztő előadását közbejött betegsége miatt kénytelen volt későbbi időpontra halasztani. Szolgál tudomásul.

13. Dr. TÖRÖK Andor elnök jelenti, hogy a nyári kutató kirándulásokat végző tudós társaság tagjai, múzeumunk tiszteletre méltó, lelkes támogatói, ez évi kiszállásuk színterül az orbai járás kárpáti gerincét választották, mely előreláthatólag aug. 3–10. közt lenne. Javasolja, hogy a kirándulás előkészítése érdekében igazgatóság lépjen érintkezésbe BÁNYAI János geológus-tanárral.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, és felkéri FELSZEGHI István igazgató-ört, hogy lépjen érintkezésbe BÁNYAI János geológus-tanárral, s kérje fel, hogy az úttervet állítsa össze, valamint az előkészítés munkáját is vállalja el. Br. SZENTKERESZTY Béla alelnököt pedig felkéri, hogy a br. GRÖDEL-cégnél járjon közbe, hogy a kirándulás időtartamára nyújtson segítséget a kiszállókknak.

14. BÁNYAI Iné BIBÓ Erzsébet múzeumőr jelentést tesz a gyűjtemények újabb gyarapodásáról, mely szerint:

I. Könyvtár és levéltár összesen 204 darabbal gyarapodott.

Ezzel kapcsolatosan jelenti, hogy személyes közbenjárására a Magyar Tud. Akadémia 27 kiadványát adta meg könyvtárunk részére, az Egyetemi Nyomda igazgatója, dr. MÁTHÉ Károly pedig két

értékes kiadványát, és megígérte, hogy megkeresésünkre mindig készséggel fogja megküldeni a kiadványait könyvtárunk részére.

II. Érem- és régiségtár összesen 5 darabbal gyarapodott.

III. Néprajzi gyűjteményünk összesen 55 darabbal gyarapodott, melyet mind SZOTYORI Lajos alsórákosi ref. esperes úr gyűjtött össze, és küldött meg múzeumunknak. Az anyag legnagyobb része régi kályhacsempe.

IV. Természetrajzi gyűjteményünk összesen 3 darabbal gyarapodott. Javasolja, hogy mindazoknak, akik adományaikkal hozzájárultak gyűjteményeink gyarapításához, ügyvezető-tanács a mai ülése jegyzőkönyvében hálás köszönetét fejezze ki.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, és az adományozóknak hálás köszönetét fejezi ki. BÁNYAI Iné BIBÓ Erzsébet múzeumőrnek szintén hálás köszönetét fejezi ki a Magyar Tud. Akadémiánál és az Egyetemi Nyomda igazgatójánál való közbenjárásáért és fáradozásáért.

15. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy a múlt gyűlés határozatának értelmében megkeresést intézett SZOTYORI Lajos ref. esperes úrhoz, hogy a bürkösi ref. egyházközség tulajdonában lévő régi pulpitust engedjék át a múzeum gyűjteményei számára, és az ideszállításáról az esperes úr gondoskodjék.

E megkeresésre SZOTYORI Lajos esperes úr értesített, hogy a pulpitust szívesen átengedik múzeumunknak, de a csomagolás és elszállítás költségeiről gondoskodnunk kell. Javasolja, hogy a csomagolás és szállítás költségeinek hordozását a múzeum vállalja el.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, és FELSZEGHI István igazgató-ört felkéri, hogy értesítse SZOTYORI Lajos esperes urat, hogy a csomagolás és szállítás költségeit múzeumunk szívesen vállalja.

16. Dr. KERESZTES Károly alelnök előterjeszti FADGYAS Anna kérését, melyben kéri, hogy a havi fizetése után fizetendő 4%-os adót és ennek költségeit, melyet eddig ő fizetett, ezután a múzeum pénztára fizesse ki.

Továbbá előterjeszti azt is, hogy az 1932. évre az *Emlékkönyv* jövedelméből megállapított havi 400 lejes segélyből még nem fizettetett ki összesen 2000 lej, melynek kiutalását kéri.

Javasolja, hogy az ügyvezető-tanács fogadja el a 4%-os adó és költségei fizetését, a 2000 lej kifizetésére vonatkozóan pedig azt javasolja, hogy azt az ősz folyamán fizesse ki a pénztár.

Ügyvezető-tanács dr. KERESZTES Károly alelnök javaslatát a 4%-os adó fizetésére vonatkozóan elfogadja. A 2000 lej kifizetésére vonatkozóan pedig

BOGÁTS Dénes hozzászólása alapján úgy határoz, hogy abból 1000 lejt azonnal fizessen ki a pénztár, 1000 lejt pedig az ősz folyamán.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért.

Sz. m. f.

3.

Jegyzőkönyv,

mely felvételte a Székely MIKÓ Kollégium 1937. december hó 7-én, du. 4 óraker a múzeum irodájába a 295-1937. sz. meghívóval összehívott rendes ügyvezető-tanácsi ülésről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor múzeumi elnök elnökle alatt: dr. NAGY Jenő és dr. KERESZTES Károly alelnökök, BOGÁTS Dénes és SIPOS Samu ig.-választmányi tagok, FELSZEGHI István és dr. KONSZA Samu igazgató-őrök, BÁNYAINÉ BIBÓ Erzsébet, GÖDRI Ferenc és DEBRECZY Sándor múzeumőrök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözli a megjelent tagokat, s a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri DEBRECZY Sándor jegyzőt a múlt ügyvezető-tanácsi gyűlés jegyzőkönyvének felolvasására.

3. Dr. TÖRÖK Andor elnök a tárgysorozat napirendre tűzése előtt sajnálattal jelenti, hogy báró SZENTKERESZTY Béla ig.-választmányi alelnök, BOGDÁN Arthur ig.-vál. és ellenőrző-bizottsági tag múzeumi tisztségükről a mai napon írásbeli értesítés alapján lemondottak. Elnök javasolja, hogy ügyv.-tanács ezt a sajnálatos bejelentést azzal a javaslattal terjessze az ig.-választmány elé, hogy jelenleg a bejelentés tudomásul vételéről ne határozzon.

Elnök javaslatát ügyvezető-tanács egyhangúlag elfogadja.

4. Elnök a Háromszéki Székely Tanalap ügyének elintézéséről, átvételéről, az ezzel kapcsolatos alapszabály-módosításról s a megkötött bérleti szerződésekről jelenti, hogy a külügy- és nemzetnevelésügyi minisztériumok 2639. és 347. számú minisztertanácsi határozatok alapján, melyek a *Monitorul Oficial* 1937. április 16-án megjelent 89. számában közzétették, a Háromszéki Székely Tanalap jelenlegi ingó és ingatlan vagyonának kezelési jogával a Székely Nemzeti Múzeum igazgató-választmányát bízták meg. A fenti minisztertanácsi döntés értelmében a minisztérium a Székely Nemzeti Múzeum alapszabályainak módosítását olyan értelemben jóváhagyja, hogyha a múzeum kötelezettséget vállal a Tanalap javainak kezelésére és szavatolására, valamint a befolyt jövedelmeknek az alapító levélben is feltüntetett kulturális célokra való fordítására. Ügyvezető-tanács köteles tehát a Tanalap költségvetését megállapítani, s mint ilyen, szabadon rendelkezik a jövedelem hovatfordítása felett. Az alap-

szabályokba beveendő módosítás szövegét a minisztérium szó szerint előírja, továbbá fenntartja magának az elsőbbségi jogot, hogy a Tanalap ingatlanainak egy részét maga az állam haszonbérrelhesse. A haszonbérleti feltételek közös megegyezés alapján történnek, de a bérleti határidő mostantól számított tíz évnél többre nem terjedhet. A haszonbérlet a múzeumnak fizetendő előzőleg, három hónapoként, illetmények és levonások nélkül.

Dr. KERESZTES Károly ügyvezető-alelnök az állammal megkötött haszonbérleti szerződésekről jelenti, hogy a Székely Nemzeti Múzeum, mint a Háromszéki Székely Tanalap képviselője, az állammal két kétoldali szerződést kötött, egyiket a nemzetnevelésügyi minisztériummal, másikat az igazságügyi minisztériummal. A nemzetnevelésügyi minisztérium haszonbérbe veszi a Sepsiszentgyörgyön a Bulevardul Regele Ferdinand 8, 10. és 11. szám alatt levő ingatlanait a melléképületekkel együtt, valamint a Kézdivásárhelyen a jelenleg állami elemi iskola, óvoda és fiú- és leányközépiskola által lakott épületeket. A sepsiszentgyörgyi épületek évi hasznóbére 240 000 lejben, a kézdivásárhelyi ingatlanoké pedig évi 90 000 lejben állapítottat meg. A haszonbérleti időtartam 1937. április 16-tól számított öt évre terjed, ami azonban még öt évvel meghosszabbítható. A nemzetnevelésügyi minisztérium felmondhat bármikor 3 hónapos felmondási határidővel. Az állami, megyei és községi adókat a tulajdonos képviselője, a múzeum köteles fizetni. Ezzel szemben a nemzetnevelésügyi minisztérium gondoskodik a haszonbérlet épületek jó karban tartásáról, annak az állapotnak megfelelően, amelyben az ingatlanok átvételekor találhatók. Az igazságügyi minisztérium haszonbérbe veszi a Kézdivásárhelyen a Regele Carol utcában levő és jelenleg a vezető járásbíró és a járásbíró által használt épületeket évi 40 000 lej hasznóbérért 1937. április hó 16-tól számított öt évre, mely határidőn túl a haszonbérlet újabb öt évre hosszabbítható meg. A bérlet többi feltételei teljesen megegyeznek az előbbi szerződés feltételeivel.

Dr. KERESZTES Károly alelnök a haszonbérleti szerződések megkötésével kapcsolatban még jelenti, hogy a fenti bérösszegek adómentesítése érdekében többszöri kérést nyújtott be a helybeli pénzügyigazgatósághoz, másfelől az adómentesség jóváhagyását parlamenti képviselők útján is sürgette, de a pénzügyminisztérium a kérés teljesítését mind a mai napig nem engedélyezte.

Tudomásul szolgál.

5. GÖDRI Ferenc múzeumőr a múzeum telkén emelt csikmenasági ház építésének befejezéséről és az utcai kökerítés elkészítéséről jelenti, hogy az 1937. év tavaszán megkezdett munkálatok a saját és

dr. KERESZTES Károly alelnök ellenőrzésével és felügyeletével befejeződtek. Az építkezéshez szükséges anyagok közül múzeumunk dr. NAGY Jenő áldozatkészsége és közbenjárása folytán tetemes mennyiségű padlódeszkát, lécet és boronát, a városi tanács részéről a kőkerítéshez 45 szekér őskori követ, a léckerítéshez cserefa sasnak való anyagot, DEMETER József vállalkozó részéről pedig a régi kerítés kőporozását, a főépület körülcementezését és a lefolyók megjavítását kapta díjtalanul. A menasági ház felépítésére folyósított kész kiadás a szükséges anyag bevásárlásával és munkabérral együtt lejt tett ki, a kőkerítés pedig lejbe került. A két építkezés végösszege lejre emelkedett.

Szolgál tudomásul DEBRECZY Sándor ama indítványával, hogy FERENCZ Jenő helybeli róm. kat. kántor úrnak a csíkmenasági ház megvásárlása és elszállítása körül kifejtett szíves tevékenységéért köszönőirat küldessék.

6. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr jelenti, hogy a csíkmenasági ház 1937. szept. 4-én tartott ünnepélyes felavatása alkalmával a múzeum udvarán szabadtéri előadás tartott a következő műsorral:

1., KODÁLY Zoltán: Karádi nóták. Énekelte a Sf. Gheorghe-i Magyar Dalárda.

2., Avató beszédet mondott dr. TÖRÖK Andor ig.-vál. elnök.

3., Székely nótákat énekeltek a rétyi zenekar kísérete mellett:

ZSIDÓ Erzs, PAP Sári, VARGA és MAKSAI Amál, KOVÁCS József, SZÁNTÓ András, PAP Ferenc és PAP Mihály rétyi leányok és legények.

4., Székely népmesét mondott KERESZTES Laci.

5., Verbunkos, tácolta VARGA Gusztó.

6., Seprűstánc, táncolta SZÉKELY Lajos a rétyi zenekar zenéjére.

7., Csúrdöngölőt játszott a rétyi zenekar.

8., KODÁLY Zoltán: *Kit kéne elvenni?*, énekelte a Sf. Gheorghe-i Ref. Dalárda.

Az előadáson részt vett cca 800 ember. A bruttó bevétel 17 701 lej, a kiadás 8366 lej volt, s így tiszta jövedelem maradt 9335 lej.

1937. nov. 7-én délután KOSZTOLÁNYI Dezső halálának évfordulója alkalmából emlékünnepelely tartott, mely alkalommal dr. KONSZA Samu igazgató-őr olvasott fel KOSZTOLÁNYI Dezsőről. KOSZTOLÁNYI: *Halotti beszéd* c. költeményét szavalta: SZÉKELY Zoltán főgimn. tanár. Az emlékünnepelelyen részt vett 120 felnőtt és 80 tanuló. A bruttó bevétel 1473 lej, a kiadás 536 lej, s így a megmaradt tiszta jövedelem 937 lej volt.

Szolgál tudomásul.

7. a. FELSZEGHI István igazgató-őr BÁNYAI János székelyudvarhelyi geológus beszámolója alapján

jelenti, hogy múzeumunk 1937. év nyarán a kovásznai havasokba kutató tanulmányi kirándulást rendezett, azzal a céllal, hogy a múlt évi kászoni kutatások eredményeképpen a Délkeleti-Kárpátok kiugró sarka az eddigi félreeső helyzete miatt felderítettessék. Az általános esőzések miatt azonban a vidékről a kirándulók csak általános képet nyerhettek. A részletekre vonatkozóan dr. BALOGH Ernő és BÁNYAI János szept. 1–5. közti újabb kiszállása hozott értékes adatokat. Részt vettek dr. TÖRÖK Andor elnök vezetésével dr. BALOGH Ernő és BÁNYAI János geológusok, BENKŐ Gyula botanikus, VÁMSZER Géza etnográfus, dr. TAVASZY Sándor EKE-elnök. A fiatalabb tanárnemzedékből: BENDE Vilmos és SZABÓ József botanikusok, JODÁL Károly és MOLNÁR István geográfusok, NAGY Ferenc zoológus és JANCSÓ Gyula és XÁNTUS János tanárjelöltek. A rendezés munkájában részt vettek HAVADTÓY Sándor kovásznai ref. lelkész és DEÁK Tamás földbirtokos. A komandói fatelep igazgatósága ingyen lakással és az összes szállítási eszközök felajánlásával sietett a kirándulók segítségére. A kiszálló társaság ezen a területen is azt tapasztalta, hogy a gerincvonulatnak megfelelő részében medenceszerű bemélyedések vannak. A rétegek bemérése arra mutatott, hogy az észak-déli csapásban haladó felgyűrt homokkővek antiklinálisokat alkotnak, melyekben kénes, sós és petróleumos források vannak. Kommandó és a Sikló táján bitumenes palákat és opálos rétegeket találtak. Ezekben a palákban halmaradványokat és markazit koncentrációkat fedeztek fel. Növénytanai szempontból a Mohos-láp flóráját kutatták át, de igen értékes zuzmó- és mohagyűjtést is végeztek. Az adatok kiegészítése céljából BÁNYAI János és VÁMSZER Géza az év folyamán még többszöri kirándulást rendeztek a tanulmányozott területekre.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, és mindazoknak, akik a kirándulás előkészítésében és megrendezésében segítséget nyújtottak, hálás köszönetét fejezi ki.

b. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy BÁNYAI János a múzeum könyvtárban található néhány duplumnak egy-egy példányát kéri cserébe.

Ügyvezető-tanács a kért duplum-példányokat BÁNYAI Jánosnak használatra kikölcsönzi.

8. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy a Székely Nemzeti Múzeumot 1937. nov. 30-ig összesen 2501 személy látogatta meg. A látogatók sorából kiemelendő egy 50 tagból (főleg egyetemi tanárokból és öt ország tudósiból) álló birodalmi német társaság szept. hó 9-én történt látogatása, mely alkalommal dr. TÖRÖK Andor elnök német nyelvű előadásban ismertette a múzeumot, s ugyanakkor egy

székelyföldi rövid tanulmányi körútra programot állított össze a társaság részére. Dr. TÖRÖK Andor ezen a körúton a külföldi látogatókat személyesen is elkísérte, mindenhol szakszerű irányítással és meleg vendégszeretettel látva el a társaság minden egyes tagját. Meglátogatták Kézdivásárhelyet, Gelencét, dr. NAGY Jenő vezetésével és meleg vendéglátásával Csíkszentmárton, majd Kászont és Kőröspatakot. A tudós társaság nagy meglepéssel és azzal az ígérettel hagyta el a Székelyföldet, hogy megfigyeléseikről és szerzett ismereteikről folyóiratban fognak nemskóra számot adni.

A látogatók sorából még kiemelkedő GUSZTÁV Adolf svéd trónörökös okt. 26-án Ófelsége II. Károly király szárnysegédének, SIDOROVICI őrnagynak és több más belföldi és külföldi előkelő méltóságnak kíséretében tett látogatása. A magas királyi vendéget a múzeum főbejáratánál dr. KERESZTES Károly alelnök német nyelvű üdvözlő beszéddel fogadta, majd FELSZEGHI István igazgató-őr, BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag és DEBRECZY Sándor múzeumőr kalauzolásával bemutatta a múzeum összes gyűjteményeit. Ófensége a látottak felett legnagyobb meglepődését és elismerését fejezte ki. Végül kiemelkedő a helybeli Ország Óra iskola egész éven át történő szokásos látogatásai sorából az okt. 21-én tett nagyszabású látogatás, mely alkalommal az iskola hallgatói, az ország középiskoláinak főfelügyelői és igazgatói voltak.

Szolgál tudásul.

9. BÁNYAINÉ BIBŐ Erzsébet múzeumőr a múzeum gyűjteményeinek f. évi gyarapodásáról jelenti, hogy:

I. Könyvtár és levéltár összesen 676 darabbal gyarapodott. Ebből levéltári anyag 201 db., könyvtári anyag pedig 475 db. A levéltári anyagnál külön megemlítést érdemel a BARÁTOSI BUCSI család levéltára, mely összesen 146 darabból áll, könyvtárunknál pedig elsősorban IMREH Béla ig.-vál. tag adománya, aki 228 darabot számláló régi könyvtárát ajándékozta múzeumunknak, éspedig: a XVI. századból 3 db., a XVII. sz.-ból 30 db., a XVIII. sz.-ból 123 db., a XIX. sz.-ból 67 db. és 5 db. kéziratot könyv. Külön megemlítést érdemel a Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának igazgatósága, aki kérésünkre az *Ethnografia* 1932–1936. évfolyamait megküldötte könyvtárunk részére.

II. Érem- és régiségtárunk összesen 16 darabbal gyarapodott.

III. Ipar- és néprajzgyűjteményünk pedig 60 darabbal gyarapodott.

IV. Képzőművészeti gyűjteményünk 5 darabbal gyarapodott. E gyűjteménynél külön megemlítést érdemel NAGY Ferencné ajándéka, aki a néhai NAGY István székely festőművésznünk két, ifjú korából való

színes ceruzarajzával, és POKORNY kézdivásárhelyi rajztanár, aki egy olajfestménnyel gazdagította gyűjteményünket.

V. Természetrajzi gyűjteményünk összesen 74 darabbal gyarapodott, melyeket főleg dr. KOLOZSVÁRY Gábor múzeumőr küldött a múzeumnak duplum példányából és az adriai Rovigno-i gyűjtésből.

Szolgál örvendetes tudásul azzal, hogy az ajándékozóknak hálás köszönetét fejezi ki ügyv.-tanács.

10. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr jelenti, hogy múzeumunk tervbe vette egy CSUTAK és LÁSZLÓ Ferenc-emlékünnepegy rendezését. Kéri az emlékünnepegy megtartásának elvi elfogadását és az ünnepi műsor összeállításának kidolgozását.

Ügyvezető-tanács a fenti előterjesztést elfogadja azzal a határozattal, hogy az emlékünnepegyt szétválasztja, azaz március havában megtartja a dr. LÁSZLÓ Ferenc-emlékünnepegyt, május 14-én pedig CSUTAK Vilmos halálának két éves évfordulója alkalmából a CSUTAK-emlékünnepegyt, s egyben felkéri a kérdés előadóját, hogy mindkét emlékünnepegyre részletes műsortervezetet dolgozzon ki; a felkérendő szereplőkkel lépjen személyes érintkezésbe, s tervezetét terjessze a legközelebbi ügyv.-tanács ülése elé.

11. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy CSUTAK Vilmosné okt. 15-én kelt beadványában azt kéri, hogy az ig.-vál. CSUTAK Vilmos által a múzeumi igazgatói lakás építési költségeire felvett kölcsön törlesztésére a múzeum pénztárába befizetett összegekről, SIPOS Lajos múzeumi pénztáros által összeállított kimutatást hiteles másolatban adja ki. Jelenti, hogy e kérés értelmében a kért pénztárkönyvi másolatot 268-1937. szám alatt nov. hó 3-án kiadta kérelmezőnek.

Szolgál tudásul.

12. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy a jégverem bérletjének kívánságára a jégverem vízének levezetésére szükséges 11 m hosszú csatorna elkészíttetett, melynek előállítására 3229 lejbe került.

Ügyvezető-tanács a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

13. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy a jégverem bérleti szerződése 1937. okt. 10-én lejárt, s a régi szerződés 2. pontja értelmében a bérlet meghosszabbított még újabb 2 évre, azaz 1939. okt. 10-ig, évi 23 000 lej, azaz huszonháromezer lej bérleti összeg megállapításával.

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

14. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy tekintettel a múzeum telkén elfogyasztott víz nagy mennyiségére, az összes vízvezetéki hálózat szakszerűleg megvizsgáltatt, de jó karban találtatt, s így

a magas vízdíj az elhasznált víz nagy mennyiségéből származott. Felkéri a múzeum telkén lakókat, hogy a vízdíj arányos elosztásában minél hamarabb közmegegyezéssel állapodjanak meg.

Szolgál tudásul.

15. Dr. TÖRÖK Andor elnök az indítványok során előterjeszti, hogy CSUTAK Vilmos halála után a múzeum elnökségének örökös gondot okozott a múzeumi igazgatói tisztség betöltése. Tekintettel arra, hogy a múzeum az utóbbi időkben oly nagy intézménnyé nőtte ki magát, hogy tudományos és közigazgatási vezetése mind nagyobb és nagyobb munkaterületre terjeszkedik ki, ezért a múzeum igazgatása többé nem tekinthető mellékfoglalkozásnak. Ezt az elvi álláspontot az elnökség magáévá téve, arra az elhatározásra jutott, hogy az igazgatói tisztséget egy egész emberrel töltsi be, aki elsősorban tudós szakképzettséggel, másodsorban muzeológiai felkészültséggel rendelkezik. Az elnökség sokirányú érdeklődésére erre a tisztségre legalkalmasabbnak HERPEI Jánost, a kolozsvári Minerva tisztviselőjét találta, s fel is vette vele a kapcsolatot. Jelenleg az elnökség még mindig tárgyalásban áll HERPEI-vel, s reméli, hogy rövid időn belül az igazgatói lakás kérdésének megoldása és más természetű akadályok elhárítása után végleges megállapodásra juthat.

Szolgál tudomásul azzal, hogy az ügyv. tanács javasolja az igazgató-választmánynak, hogy ezt a kérdést vigye dűlőre, s az igazgatói állás betöltéséről minél hamarabb gondoskodják HERPEI János személyével, s az elnökséget bízza meg a szerződés megkötésére.

16. SIPOS Samu múzeumi pénztáros kéri, hogy magas korára való tekintettel a tiszteletbeli múzeumi pénztári tisztség alól végleg mentsek fel.

Szolgál tudomásul azzal, hogy mivel rövid időn belül az igazgató-választás kérdése is megoldódik, addig még tartsa meg tisztét a pénztáros úr, s azután majd gondoskodni fog az ügyv.-tanács a pénztárnoki tisztség betöltéséről is.

17. Dr. TÖRÖK Andor elnök jelenti, hogy az elnökség a közelmúltban pénztárvizsgálatot tartott, s a pénztárt teljesen rendben találta.

Tudomásul szolgál.

18. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök előterjeszti FADGYAS Anna irodai titkárnő 1937. dec. 7-én beadott kérését, melyben fizetésének havi 400 lejvel való felemelését kéri.

Ügyvezető-tanács hozzájárul a kérés teljesítéséhez 1938. jan. 1-jei hatállyal, és jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

19. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök előterjeszti, hogy a múzeum szakmunkásainak szaporí-

tására volna szükség, mivel az évente fejlődő múzeumi anyag feldolgozása ezt szükségessé teszi. A Székely MIKÓ Kollégiummal fennálló szerződéses viszony alapján az ilyen szakmunkásokról a kollégium előjárósága gondoskodik, olyanformán, hogy az igazgató-választmány felkérésére tanárai közül múzeumörököt választ és küld ki múzeumunkhoz. Minthogy ez idő szerint éppen két fiatal, törekvő és munkás tanára is van a kollégiumnak, az egyik a régészeti, a másik a természetrajzi szakon, SZABÓ József és SZÉKELY Zoltán személyében, s minthogy éppen ilyen szakmunkásokra – az utánpótlás biztosítása céljából is – nagy szüksége van múzeumunknak, tisztelettel javasolja, hogy ügyv.-tanács keresse meg ebben az ügyben a Székely MIKÓ Kollégium előjáróságát, és kérje fel, hogy a szerződéses viszony alapján fenti két tanárát válassza meg és küldje ki múzeumunk részére múzeumöröknek.

Ügyvezető-tanács a fenti javaslatot minden részében megokoltan látván, örömmel elfogadja és megbízza az Elnökséget, hogy annak végrehajtása céljából a Székely MIKÓ Kollégium Előjáróságát keresse meg, és kérje fel SZABÓ József és SZÉKELY Zoltán tanároknak múzeumörökül való megválasztására és múzeumunkhoz való kiküldésére.

20. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr előterjeszti KIRÁLYné RÉVAY Ilona úrasszony 250-1937. sz.a. iktatott beadványát, melyben azt kéri, hogy a múzeum igazgató-választmánya 1942-ben emlékünnepe keretében hódoljon RÁKOSI Jenő emlékének.

Ügyvezető-tanács KIRÁLYné RÉVAY Ilona úrasszony kérését elvbén magáévá teszi, s erről őt írásban is értesíti.

21. Dr. KONSZA Samu igazgató-őr javasolja, hogy a múzeum indítsa meg időszakos *Értesítőjének* és más természetű kiadványainak közlését, mert a múzeumpártoló tagoknak az igazgató-választmány azt ígérte, hogy kiadványait díjmentesen megküldi.

Ügyvezető-tanács tudomásul veszi a javaslatot, de egyelőre a kérdést nem tűzi napirendre a legközelebbi ig.-választmányi gyűlésen.

Elnök megköszöni az ügyvezető-tanács megjelent tagjainak részvételüket, s több tárgy nem lévén, az ülést bezárja.

Sz. m. f.

4.

Jegyzőkönyv,

mely felvétellett a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának 1938. március hó 29-én du. 4 órakor, a múzeum irodájába a 49-1938. sz. meghívóval összehívott rendes gyűléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnök elnökölete alatt: dr. NAGY Jenő és dr. KERESZTES Károly

alelnökök, dr. FERENCZ Lajos, BOGÁTS Dénes és SIPOS Samu ig.-vál. tagok, FELSZEGHI István és dr. KONSZA Samu igazgató-örök, BÁNYAINÉ BIBÓ Erzsébet, GÖDRI Ferenc, SZABÓ József és DEBRECZY Sándor múzeumörök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlí a megjelent tagokat, s a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri az ügyv.-tanács jegyzőjét a múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasására.

Ügyvezető-tanács a jegyzőkönyvet felolvasás után elfogadja és hitelesíti.

3. Dr. TÖRÖK Andor elnök a tárgysorozat napirendre tűzése előtt sajnálattal jelenti, hogy br. SZENTKERESZTY Béla ig.-vál. alelnök, BOGDÁN Arthur ig.-vál. és ügyv.-tanácsi tag, DEMETER Ferenc ig.-vál. és ellenőrző-bizottsági tag a március 30-án tartandó ig.-választmányi gyűlés összehívására kibocsátott meghívót nem fogadták el, s írásban is beadott, múzeumi tisztjükről való lemondásukat határozottan fenntartják. Dr. TÖRÖK Andor javasolja, hogy az ügyv.-tanács lemondásukat az alkalommal vegye tudomásul azzal, hogy helyük betöltéséről a nyár folyamán tartandó ügyv.-tanácsi gyűlés összehívásáig ne határozzon.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, és dr. TÖRÖK Andor javaslatát elfogadja.

4. BOGÁTS Dénes, mint az ellenőrző-bizottság előadója jelenti, hogy a múzeum 1937. évi számadását, mérlegét és leltárát a bizottság megvizsgálta és rendben találta. A záró számadás szerint az 1937. év folyamán bevétel 156 562.25 lej, kiadott 148 541.25 lej, készpénz maradvány 8021 lej.

A vagyonleltár szerint az összes vagyon az elidegeníthetetlen gyűjtemények értékén kívül, melyek forgalmi értéket nem képviselnek, 8 473 132 lej.

A leltári kimutatás szerint ebből:

- a. A pénztárban lévő készpénz 8021 lej.
- b. Gyümölcsözősre elhelyezett 12 587 lej.
- c. A berendezési tárgyak értéke 585 022 lej.
- d. Ingatlanok értéke 8 137 022 lej.
- e. 298 999 db. múzeumi tárgy a forgalmi érték megjelölése nélkül van kimutatva, így tehát az a, b, c, d. alattiak értéke 8 743 122 lej. A mérleg szerint az aktívák értéke 8 743 122 lej, míg a passzívák értéke 8 743 122 lej. Végül előadó javasolja az 1937. évi számadások elfogadását és számadóknak a felmentés megadását.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, és jóváhagyás és elfogadás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

5. FELSZEGHI István igazgató-őr előterjeszti a múzeum 1937. évi működéséről és állapotáról szóló jelentést.

a. A múzeum életében legfontosabb esemény az volt, hogy a román és magyar külügyminisztériumok között létrejött egyezség folytán a minisztertanács 2639. és 347. sz. határozatai alapján, melyek a *Monitorul Oficial* 89-1937. számában tettek közzé, a Háromszéki Székely Tanalap ingó és ingatlan vagyonának kezelésével a Székely Nemzeti Múzeumot bízták meg, azzal a kikötéssel, hogy a jövedelmek az alapító oklevélben feltüntetett kulturális célokra fordíttassanak.

Ezzel kapcsolatban a *Monitorul Oficial*ban megjelent rendelet értelmében az alapszabályok egyes pontjait is meg kellett változtatni. A Tanalap ingatlanainak egy részét a nemzetnevelésügyi, más részét az igazságügyi minisztérium vette bérbe.

Tudomásul szolgál.

b. A csikmenasági ház építése az 1937. év folyamán befejezést nyert, mely nagy ünnepség keretében megnyitott. A ház összes költségei 75 961 lejre rúgnak, melybe nincsen belefoglalva azon anyagok értéke, melyeket dr. NAGY Jenő alelnök közbenjárása folytán a csiki fűrészgárosok ajándékoztak. A ház megvásárlási árának összegét, mely 4049 lejt tett ki, dr. NAGY Jenő alelnök fedezte.

Örvendetes tudomásul szolgál, s a nagylelkű adakozóknak ügyv.-tanács meleg köszönetét fejezi ki.

c. A múzeum régi telkének kőkerítése meghosszabbított, az egésznek lécezete új festést kapott, általában teljesen rendbe hozott. E munkálatok elkészítése összesen 25 612 lejbe került.

d. A jégverem vizének levezetésére szolgáló csatornát 11 m hosszúságban meg kellett csináltatni, melynek költsége 3229 lej volt.

Tudomásul szolgál.

e. Új festést kapott a múzeum kis irodája és az olvasóterem, valamint megjavították az alagsorban az ajtók és ablakok is, és a falak is lemeszeltettek. E munkálatok elvégzése összesen 4479 lejbe került.

Tudomásul szolgál.

f. A múzeum barátainak geológus csoportja az 1937. évben is megtartotta szokásos kutató kiszállását, mely alkalommal a kovásznai havasok megvizsgálását tűzte ki céljává.

Tudomásul szolgál.

g. A gyűjtemények 1937. évi gyarapodásáról az alábbiakat jelenti:

I. Könyvtár és levéltárnál	771 db.
II. Érem- és régiségtárnál	16 db.
III. Ipar- és néprajzi gyűjteménynél	64 db.
IV. Képzőművészeti gyűjteménynél	5 db.
V. Természetrajzi gyűjteménynél	846 db.
Összesen:	1702 db.

Ebből ajándék 1690 db., vásár 8 db., gyűjtés 2 db., csere 2 db.

Összesen: 1702 db.

A gyűjtemények törzsszállománya 1937. dec. 31-én:

I. Könyvtár- és levéltárnál	240 501 db.
II. Érem- és régiségtárnál	31 052 db.
III. Ipar- és néprajzi gyűjteményeknél	7987 db.
IV. Képzőművészeti gyűjteményeknél	1546 db.
V. Természettajzi gyűjteményeknél	17 913 db.

Az öt gyűjtemény törzsszállománya 1937. dec. 31-én: 298 999 db.

Gyűjteményeink gyarapítására az 1937. év folyamán összesen 35 215 leit költöttünk, és pedig:

I. Könyvtár és levéltár:	1556 lej.
II. Ipar- és néprajzi gyűjteményre, ide számítva a menasági ház befejezésével kapcsolatos kiadásokat is	33 379 lej
III. Képzőművészeti gyűjteményre:	280 lej

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, és az adományozóknak hálás köszönetét fejezi ki.

h. Jelenti, hogy az 1937. év folyamán összesen 5 ismeretterjesztő előadást tartottunk, mely előadásokból 14 908 lej tiszta jövedelme volt múzeumunknak.

Ezzel kapcsolatosan jelenti azt is, hogy múzeumunkat az 1937. év folyamán 2525 látogató kereste fel.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi.

i. Jelenti, hogy az 1937. év folyamán a múzeum közvetlen munkásainak sorában a következő változások voltak:

1937. dec. 8-án tartott gyűlésen az ig.-választmány HERPEPEI Jánost megválasztotta múzeumi igazgatónak, ki helyét felmerült akadályok miatt nem foglalhatta el.

Ezzel kapcsolatosan dr. TÖRÖK Andor elnök bejelenti, hogy HERPEPEI János megválasztott igazgató munkába állása nem a múzeum vezetőségén múlik, hanem azon, hogy HERPEPEI Jánosnak a Minervánál még elrendezni való ügyei vannak. Remélhetőleg minél előbb átveheti a múzeumunk ügyeit. Ez annyival inkább is sürgős volna, mert a pártoló tagoknak felülbírlása stb. elsősorban is, mint igazgatóra, HERPEPEI-re várnak. Szakszerű katalógusunk, melyet dr. ROSKA Márton készített, kiadásra vár. De ezenkívül csakis magas nivójú dolgokat lehet és kell adni a pártoló tagoknak, melyeket idővel és szakértelemmel rendelkező ember készíthet elő a kiadásra.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi.

k. Jelenti, hogy 1937. dec. 7-én tartott ügyvezető-tanácsi ülésünk kérésére a Székely MIKÓ Kollégium előjárósága SZABÓ József és SZÉKELY Zoltán tanárok személyében új munkaerőket állított a múzeum szolgálatába. Egyúttal javasolja, hogy a

Székely MIKÓ Kollégium előjáróságaához írjon át és kérje HERPEPEI Jánosnak és HARKÓ Józsefnek múzeumőrökké való megválasztását és múzeumunkhoz való kiküldését.

Ügyvezető-tanács SZABÓ József és SZÉKELY Zoltán múzeumőrök megválasztását örömmel tudomásul veszi és az ig.-választmánynak javasolja, hogy a Székely MIKÓ Kollégium előjáróságát keresse meg HERPEPEI János és HARKÓ József megválasztása és múzeumunkhoz való kiküldése iránt.

o. BOGÁTS Dénes az ellenőrző-bizottság előadója előterjeszti az ellenőrző-bizottság által megvizsgált 1938. évi költségvetést, mely 158 521 lej bevételt és 158 521 lej kiadást mutat.

Ügyvezető-tanács beható tárgyalás után a költségvetést elfogadja, és jóváhagyás céljából az ig.-választmány elé terjeszti.

7. FELSZEGHI István igazgató-őr előterjeszti SIPOS Sámuel ig.-választmányi tagnak a múzeum pénztárosi tisztéről való lemondását, melyet 30 éven át önzetlenül végzett, és ajánlja, hogy a megüresedett pénztárosi állásra BOGÁTS Dénes ig.-vál. tagot válasszák meg.

Dr. TÖRÖK Andor elnök javasolja, hogy az ügyvezető-tanács fogadja el SIPOS Sámuel lemondását magas korára való tekintettel. SIPOS Sámuel tagtársunk több mint 30 éven át odaadó buzgalommal viselte szívén múzeumunk érdekeit. Múzeumunknak mindig hűséges sáfára volt. Példaadó szorgalommal, lelkiismeretesen, hűségesen, becsületesen, minden ellenszolgáltatás nélkül vezette múzeumunk pénztári ügyeit. Ezért kéri az ügyv.-tanácsot, hogy SIPOS Sámuelnek munkásságáért jegyzőkönyvileg mondjon köszönetet.

Ügyvezető-tanács SIPOS Sámuel pénztárosi tisztéről való lemondását a felhozott indokok alapján elfogadja, és dr. TÖRÖK Andor elnök javaslatára sok évi önzetlen munkásságáért jegyzőkönyvileg meleg köszönetét fejezi ki.

Helyébe BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag megválasztását ajánlja az ig.-választmánynak évi 12 000 lej tiszteletdíj mellett, tekintettel arra, hogy a Háromszéki Székely Tanalap pénzének kezelésével tetemesebb munka hárul a pénztárosra.

8. FELSZEGHI István igazgató-őr BÁNYAI János és dr. KÖNTZEI Gerő indítványát terjeszti elő; BÁNYAI János több kész dolgozat és tanulmány kiadását javasolja a múzeumi kiadványok sorozatában, dr. KÖNTZEI Gerő az 1935. évről szóló jelentésében felsorolt indítványainak megvalósítását kéri és jelenti, hogy dr. KOLOSVÁRY Gábor tanár is hajlandó eredeti cikkeit a múzeum közleményeiben közrebocsátani.

Ügyvezető-tanács a felolvasott indítványok meghallgatása után elhatározza, hogy a kiadványok

kérdésének ügyét egyelőre leveszi napirendről, azaz a kérdés elintézését az új igazgató működésének hatáskörébe utalja, de felkéri FELSZEGHI István igazgató-
őrt, hogy erről fent nevezettet írásban is értesítse.

9. FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy a dec. 7-i üggy. tanácsülés határozata értelmében f. évi febr. hó 24-re értekezletre hívta össze a múzeum telkén lakókat az 1937. évi vízdíj szétosztása tárgyában. Az 1937. év folyamán kifizetett 5225 lej összeg 12 egyenlő részre osztatott, melyből közös meg-
egyeződés folytán 3 résznek a kifizetését, azaz 1314 lejnek a múzeum, 3 résznek CSUTAK Vilmosné, szintén 3 résznek BÁNYAINÉ BIBÓ Erzsébet, 2 résznek, azaz 876 lejnek GÖDRI Ferenc és 1 résznek, azaz 438 lejnek DEBRECZY Sándor vállalta. A fenti szétosztás alapján CSUTAK Vilmosné elszámolta az összeget, a többi lakók pedig havi részletekben fizetik ki.

Tudomásul szolgál.

10. BOGÁTS Dénes, az ellenőrző-bizottság előadója jelenti, hogy az ellenőrző-bizottság megvizsgálta a Háromszéki Székely Tanalap 1937–38. évi zárszámadását. A számadás szerint az 1937–38. év folyamán bevételt 369 854 lei, kiadatot 20 604 lei, készpénzmaradvány 349 250 lej. Előadó javasolja a számadás elfogadását és a felmentvény megadását.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, és elfogadás és jóváhagyás céljából az ig.-választmány elé terjeszti.

11. A Háromszéki Székely Tanalap 1938–39. évi költségvetésének megállapítása tárgyában BOGÁTS Dénes, a számvizsgáló bizottság előadója előterjeszti az ellenőrző-bizottság által elfogadott 1938–39. évi költségvetést, mely szerint a bevétel 719 250 lej, a kiadás 719 250 lej.

Üggy.-tanács a költségvetés előirányzatának előterjesztését egyhangúlag elfogadja, s az igazgató-választmány elé terjeszti.

12. Esetleges előterjesztések, javaslatok, indítványok során FELSZEGHI István igazgató-őr jelenti, hogy DEBRECZY Sándor múzeumőr 1937 nyarán és őszén Aldobolyban, Baróton, Illyefalván, Kisborosnyón, Köpecen, Nagybaconban és Zagonban összesen 94 múzeumbarátot gyűjtött, akik közül 56 személy 6000 lejt be is fizetett a múzeum pénztárába, 38 személy pedig postán küldi el a tagsági díjat. DEBRECZY Sándor múzeumőr készkiadásainak megtérítését kéri 982 lejben.

Ügyvezető-tanács a jelentést köszönettel tudomásul veszi, s a kért összeget DEBRECZY Sándornak kiutalja.

13. Dr. KERESZTES Károly üggy. alelnök jelenti, hogy a Székely Tanalap két bérbe vevő minisztériumtól, az igazságügyi és közoktatásügyi mi-

nisztériumtól egy bizottság kiküldését kérte a szükséges leltározás megejtése végett, de a bizottság a mai napig nem szállott ki. Továbbá jelenti, hogy a Háromszéki Székely Tanalap adómentesítése érdekében szintén kérést nyújtott be az illetékes hatóságokhoz. A helybeli törvényszékhez pedig bejelentette a *Monitorul Oficial*ban megjelent alapszabály-módosítást.

Jelenti, hogy a vármegyéhez megkeresést intézett, hogy a Tanalpra vonatkozó iratokat, mint jogutódnak, engedje át a Székely Nemzeti Múzeumnak.

Javasolja a Tanalap ingatlanainak tűz ellen való biztosítását, mivel az egyes haszonbérleti iskolák a biztosítást nem vállalták.

Ügyvezető-tanács dr. KERESZTES Károly üggy. alelnök jelentéseit tudomásul veszi, és javaslata alapján felkéri, hogy a tűzbiztosítás érdekében keressen meg megfelelő biztosító társulatot, és kérjen ajánlatot a biztosítás megkötésére.

14. Dr. NAGY Jenő ig.-vál. alelnök felhívja az ügyvezető-tanács figyelmét arra, hogy a múzeum tulajdonát képező régi fegyvereket az illetékes hatósághoz be kell jelenteni.

Üggy.-tanács felkéri az igazgatóságot, hogy a jelentést minél előbb tegye meg.

15. BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag javasolja, hogy az iroda és olvasóterem ablakai szükséges rolettkkal láttassanak el.

Üggy.-tanács a javaslatához hozzájárul.

16. BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag a múzeumban végzett kutatásainak legépeltetéséhez szükséges 1500 ív másoló papír megadásának engedélyezését kéri.

Üggy.-tanács a kért 1500 ív papirost készséggel megadja.

17. BÁNYAINÉ BIBÓ Erzsébet múzeumőr jelenti, hogy a múzeum telkének Szemerja felőli alsó kapuja elhanyagolt, rozszant állapotba jutott, s kéri annak minél hamarabbi rendezőbehozatalát, mert ellenkező esetben ez az értékes muzeális tárgy teljesen tönkremegy.

Üggy.-tanács a jelentést tudomásul veszi, és felkéri GÖDRI Ferenc múzeumőrt, mint háznagyot, hogy a szóban forgó kaput minél előbb javíttassa meg.

18. GÖDRI Ferenc múzeumőr jelenti, hogy br. BÁNFFY Farkasné szemerjai lakos a múzeum dísztermében három családi arckép elhelyezését kéri.

Ügyvezető-tanács a kérésnek egyelőre nem tesz eleget, mivel a díszterem képtárában föltétlen művészi értékkel bíró képek elhelyezését engedélyezheti.

19. GÖDRI Ferenc múzeumőr jelenti, hogy a múzeum telkének bal oldali kerítése nagyon megrongálódott, melynek javíttatását a szomszéd dr. ROMBAUER Tivadarné már ismételten kérte, mivel azt állítja, hogy e kerítés is a múzeum tulajdona, s ezért köteles megjavíttatni. Jelenti továbbá, hogy a бүтү

kerítés is nagyon rossz állapotban van, melynek következtében bárki szabadon járkálhat be a múzeum telkére. Ezért kéri az ügyv. tanácsot, hogy a бүti kerítés helyébe új, álló-kerítést csináltasson.

Tekintettel arra, hogy a telek jobb oldalán levő kerítést is a múzeum csináltatta meg, s a szabály is az, hogy mindig a bejáratától jobbra eső kerítés felállítását tartozik a tulajdonosra, ezért ügyv.-tanács felkéri GÖDRI Ferenc múzeumórt, közölje dr. ROMBAUER Tivadarnéval, hogy a kerítés ügyében forduljon a járás-bírósághoz, hogy az állapítsa meg, kire tartozik a kerítés megjavítása.

A бүti kerítésre vonatkozóan pedig felhatalmazza GÖDRI Ferenc múzeumórt, hogy szerezzen be deszkát, és a kerítést minél előbb csináltassa meg.

20. GÖDRI Ferenc múzeumór jelenti, hogy a múzeum telkén levő teniszpálya haszonbérleti szerződése lejárt, s javasolja, hogy a teniszpálya továbbra is adassék haszonbérbe.

Ügyv. tanács a jelentést tudomásul veszi, és GÖDRI Ferenc múzeumórt megbízza a teniszpálya haszonbérbe adásával.

21. SZABÓ József múzeumór múzeumórré történt megválasztása alkalmából az ügyv.-tanácsnak hálás köszönetét fejezi ki, és ígéri, hogy munkásságának egy részét a múzeum természettudományi szertárainak szenteli.

Több tárgy nem lévén, elnök a jelenlevők megjelenését megköszöni, s a gyűlést bezárja.

Sz. m. f.

5.

Jegyzőkönyv,

mely felvétellett a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának 1938. július 27-én du. 4 órakor, a múzeum gyűléstermébe 156-1938. sz. meghívóval összehívott rendes gyűléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnök elnökléte alatt dr. NAGY Jenő és dr. KERESZTES Károly alelnökök, HERPEI János múzeumigazgató, dr. FERENCZ Lajos, BOGÁTS Dénes ig.-vál. tagok, GÖDRI Ferenc és dr. DEBRECZY Sándor múzeumórok.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlöli a megjelent tagokat, s a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri az ügyv.-tanács jegyzőjét a legutolsó, azaz 1938. március 27-én tartott gyűlés jegyzőkönyvének felolvasására.

Ügyvezető-tanács a jegyzőkönyvet felolvasás után elfogadja és hitelesíti.

3. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlöli HERPEI János új igazgatót abból az alkalomból, hogy az új igazgató állását végre elfoglalhatja. Kéri, hogy vegye kezébe a múzeum vezetését, és e már nagy hírnévnek

örvendő székely tudományos intézetet a legjobb tudása és tehetsége szerint vezesse. Ebben a nehéz munkában mind az elnökség, mind a tisztviselői kar, mind a múzeumórok, mint legközelebbi munkatársak teljes támogatását és segítségét ígéri, végül munkájára Isten áldását kéri és teljes sikert kíván.

HEREPEI János új múzeumigazgató, miután bemutatkozik az ügyv.-tanácsnak, a következőkben válaszol dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlésére: életünk legfőbb áldása a munka. Boldogok lehetünk, hogy dolgozni tudunk és dolgozni akarunk. Ezzel a gondolattal lépte át múzeumunk lépcsőjét akkor, amikor annak vezetését vállalta. Szeretné, akarná, hogy egykori nagynevű elődjeihez méltó lehessen. Ha munkatársai ebben a törekvésben segítségére lesznek, reméli, hogy megközelíthető a kitűzött közös cél.

Ügyvezető-tanács örömmel veszi tudomásul, s az új igazgatónak hosszú, boldog, munkás életet kíván.

4. Dr. TÖRÖK Andor elnök jelenti, hogy az elnökség az új igazgatót kétoldali szerződés alapján szerződtette, s javasolja, hogy az ügyv.-tanács ezt a szerződést fogadja el, s terjessze az igazgató-választmány elé.

Ügyvezető-tanács, miután a HERPEI János új igazgatóval kötött kétoldali szerződést minden részletében módosítás nélkül elfogadja, elhatározza, hogy azt elfogadásra az igazgató-választmány elé terjeszti.

5. Dr. NAGY Jenő alelnök jelenti, hogy az új igazgatóválasztással kapcsolatban ismételtelen felmerült az igazgatói lakás kérdésének az ügye. A lakás minél hamarabbi megürítése és annak az új igazgató részére minél előbbi átadása érdekében már március 30-án érintkezésbe lépett néhai CSUTAK Vilmos múzeumigazgató özvegyével, de a felmerült ellentéteket nem sikerült barátságos úton eltüntetni. Az igazgató-választmány határozata értelmében június 21-én itt Sepsiszentgyörgyön ismét személyesen felkereste CSUTAK Vilmosnét, hogy a lakást minél előbb a múzeum rendelkezésére bocsássa. CSUTAK Vilmosné ekkor azt a feltételt adta, hogy a lakást csak akkor hajlandó a múzeum rendelkezésére bocsátani, ha a múzeum egy összegben kiutal részére 240 000 lejt, azaz 10 évre havi 2000 lej lakbért, annak az összegnek visszatérítése fejében, melyet néhai férje az épület felépítésébe fektetett. Dr. NAGY Jenő alelnök figyelmeztette arra, hogy magatartásával esetleges pert idézhet elő, de mindennek ellenére CSUTAK Vilmosné a lakás átadását kereken megtagadta. Ezek után javasolja, hogy az ügyv.-tanács bizonyos javaslatot dolgozzon ki, s azt terjessze az igazgató-választmány elé, mert a kérdés megoldása annál sürgetőbb, amennyiben az új igazgatónak az elnökség egyetlen javadalmazásul csak a lakást ajánlotta fel, s még ezt sem tudja a jelenlegi helyzetben megadni.

Ügyvezető-tanács, miután a kérdés minden részletét alapos megbeszélés tárgyává tette, azt határozta, hogy dr. NAGY Jenő alelnök kéresek fel arra, hogy ismételten járjon közbe CSUTAK Vilmosnál a kérdés barátságos elintézése érdekében, ha azonban közbenjárása újból sikertelen maradna, az igazgató-választmánynak javasolja, hogy CSUTAK Vilmosné levélben hívja fel a lakás aug. 15-ig történő átadására, ellenkező esetben a kilakoltatás bírósági úton történik meg.

6. Dr. TÖRÖK Andor elnök az 1938. március 30-án tartott ig.-választmányi gyűlés határozatainak végrehajtásáról jelenti, hogy a gyűlés határozata értelmében a múzeum elnöksége a lemondott ig.-vál. tagoknak működésük elismeréséért köszönő iratot küldött, melyre br. SZENTKERESZTY Béla válaszolt. Dr. TÖRÖK Andor elnök javasolja, hogy a br. SZENTKERESZTY Béla 1938. április hó 14-én kelt levelére adandó válasz szövegét az ügyv.-tanács szövegezze meg, s azt elfogadásra terjessze az ig.-választmány elé.

Ügyv.-tanács a szöveget elkészíti, s azt ig.-választmány elé terjeszti.

6 a. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök jelenti, hogy az 1937. évi számadások, az 1938. évi költségvetés, valamint a Székely Tanalap számadása és költségvetése a vallás- és művészetügyi minisztériumhoz felterjesztettek, s a minisztériumtól jóváhagyva 15809, illetve 15810/1938. sz. alatt múzeumunknak visszaküldtek.

Tudomásul szolgál.

6 b. Dr. TÖRÖK Andor elnök jelenti, hogy a Székely Nemzeti Múzeum elnöksége az idén is megrendezte a szokásos nyári tanulmányi kirándulást, ebben az évben a Gyilkos-tó környékére, igen szép számú szaktársaság részvételével. A tanulmányi kirándulás eredményét majd az egyes szakbeszámolók fogják ismertetni.

Tudomásul szolgál.

6 c. Dr. TÖRÖK Andor elnök a br. SZENTKERESZTY Béla, BOGDÁN Arthur, DEMETER Ferenc és IMREH Béla lemondása folytán megüresedett ig.-vál. tagsági helyekre a következőket ajánlja: VÁMSZER Géza csíkszeredai főg. tanárt, aki már évek óta múzeumunknak lelkes barátja, DEMETER Béla ref. koll. igazgatót, mint a Székely Nemzeti Múzeum testvérintézetének vezetőjét, dr. FEKETE Sándor helybeli orvost és dr. LÁSZLÓ Ferenc helybeli ügyvédet, mint néhai dr. LÁSZLÓ Ferenc igazgató-őr mindeképpen arra érdemes fiát. Báró SZENTKERESZTY Béla lemondása folytán megüresedett ig.-vál. alelnöki tisztségre ZATHURECZKY Kálmán ig.-választmányi tagot, továbbá DEMETER Ferenc és BOGDÁN Arthur ügyv.-tanácsstagok helyébe dr. FEKETE Sándort és dr. BARABÁS Andort, az ellenőrző-bizottságba a pénz-

tárossá választott BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag helyébe dr. LÁSZLÓ Ferencet, míg DEMETER Ferenc helyébe dr. FERENCZ Lajost, végül a pénztárossá választott BOGÁTS Dénes helyébe dr. LÁSZLÓ Ferencet javasolja ig.-vál. jegyzőnek.

Ügyv.-tanács a javaslatot elfogadja, s elfogadásra az ig.-választmány elé terjeszti.

7. A Háromszéki Székely Tanalap vagyoniának ügyviteléről BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag és múzeumi pénztáros jelenti, hogy a Székely Tanalap készpénzállománya és takarékbetéteje 1938. április havában 349 250 lej. Bevéteket lakbér és kamat fejében 92 554.- lej., összesen 441 804.- lej.

A Kézdivásárhelyen levő ingatlanok állami egyenes adója fedezetére a helybeli pénzügyigazgatóság a kézdivásárhelyi járásbírószék negyedévi lakbérét, 10 000 lejt lefoglalt és letétbe helyezett, míg a fellebbezés ügye el nem dől. A kézdivásárhelyi városi tanács az ott levő ingatlanok után a Székely Tanalapot 2045 lej városi illetékekkel róttá meg, amelyet az elnökség megfellebbezett, azután a városi tanács a fellebbezést elutasította. Ezzel szemben a helybeli városi tanács a Székely Tanalapot a városi illetékek megfizetése alól dr. KERESZTES Károly alelnök közbenjárására mentesítette.

Dr. KERESZTES Károly a Székely Tanalap tanulmányi kiosztására vonatkozó szabályzatot s a pályázati feltételeket az alábbiakban terjeszti elő:

Szabályzat a Háromszékmegeyi Székely Tanalap tanulmányi segélyeinek 1938/39. tanévről vonatkozó kiosztása tárgyában.

1., A minisztertanács által jóváhagyott alapszabály-módosítás értelmében (10.§.) a segélyek végösszegének megállapítása, ezek minősége és felhasználási módja a Székely Nemzeti Múzeum igazgató-választmányának, a segélyek felosztása és kiutalása és a segélyezettek ellenőrzése a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának hatáskörébe tartozik (11.§.).

2., Ennek alapján a Székely Nemzeti Múzeum igazgató-választmányja elhatározza, hogy a költségvetésben felvett összegből 200 000 lejt az arra rászoruló Háromszék megyei közép- és szakiskolák és közép- és felső iskolai tanulók segélyezésére fordítja, s ezen célból pályázati hirdetményt bocsát ki, melyben felhívja az iskolákat és növendékeket, hogy kéréseiket a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsához záros határidőn belül adják be. A kérésben a következőket kell igazolni: (Iskolák részéről:) Az iskolát fenntartó hatóság megjelölése, költségvetése, főbb adatainak közlése mellett. (Növendékek részéről:) 1. Születési anyakönyvi kivonat. 2. Az illetékes lelkész által kiállított családi értesítő, s bizonyítványa a

pályázó családjának anyagi s erkölcsi állapotáról. 3. A pályázó iskolai előmeneteléről szóló bizonyítvány. Segélyben csak Háromszék megyei illetőségű növendékek részesülhetnek az alapító okirat szerint.

3., A segélyek odaítélését és felosztását az ügyvezető-tanács alkalmas módon közli az érdekeltekkel. Miután a betervezett okmányokat a segélyezettek nem kapják vissza, tanácsos az okmányokról az illetékes lelkész által hitelesített másolatokat csatolni.

4., A segélyben részesült növendékek kötelesek minden évharmadban az illetékes iskola igazgatójától bizonyítványt betervezni a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsához, mely a tanuló erkölcsi és tanulmányi állapotára vonatkozólag ad lehető részletes tájékoztatást.

Végül javasolja, hogy a pályázati hirdetés az összes háromszéki lapokban, a *Brassói Lapok*ban és a *Keleti Újság*ban közöltessék. Egyszersmind azt ajánlja, hogy ebben az évben tanulmányi segélyekre csak 200 000 lej fordítassék, s a fennmaradt 100 000 lej rendkívüli kiadásokra iránytassék elő.

Ügyvezető-tanács a jelentéseket tudomásul veszi. A segélykiosztásra vonatkozó javaslatot elfogadja, és jóváhagyásra az igazgató-választmány elé terjeszti.

8. Dr. KERESZTES Károly alelnök a tűzbiztosítási kötvény megújításával kapcsolatosan jelenti, hogy az Első Erdélyi Általános Biztosító Rt.-nál a Múzeum 250 859 sz. kötvénye 1938. március 30-án lejárt, s május 3-i kezdettel a kötvény újabb 10 évre, azaz 1948. máj. 3-ig meghosszabbított, s a régi biztosítás összege 7 200 000 lejről 8 750 000 lejre emeltetett fel. Ennek az összegnek évi díja először 16 383 lejben állapított meg, de a társulat igazgatójával történt személyes tárgyalások alapján nagyobb engedményt sikerült kieszközölni, s így az évi díj végösszege 9012 lejben állapított meg.

Tudomásul szolgál.

9. Dr. KERESZTES Károly alelnök a különféle javításokról jelenti, hogy az 1938. március 29-én tartott üggy.-tanács határozata értelmében a telek északi végére új állókerítés készítettett 44 m hosszúságban, mely összesen 5124 lejbe került. Dr. DEBRECZY Sándor múzeumőr az általa elfoglalt múzeumóri lakást megjavította, s költségei egy részének fedezésére a múzeumtól 3000 lej segélyt kapott. Továbbá jelenti, hogy bizonyos iratok elhelyezése céljából szükség volt egy irattári szekrényre, az aldobolyi skytha-kard részére egy külön kiállítási szekrényre, és egy 4 méter magas létrára. A három darab elkészítése összesen 2963 lejbe került. Az üggy. tanács márc. 29-i ülésének határozata értelmében BOGÁTS Dénes ig.-vál. tagnak megszavazott 1500 ív papirosból 800 ív már 422 lej értékben beszereztetett és rendelkezésére bocsátott,

ügyszintén dr. NAGY Jenő alelnök által kölcsönadott írógép is 586 lejért megjavított. Az olvasóteremben 8 ablakra és az irodahelyiségben 2 ablakra vászonredőnyök szereltek, mely összesen 1320 lejbe került, mivel a 22 m redőnyvásznak a helyi KLINGER-gyár cégjegyzője, HOCHSTÄDT Márkus ingyen eszközölte ki a múzeum részére.

Üggy.-tanács a jelentéseket tudomásul veszi és HOCHSTÄDT Márkus úrnak hálás köszönetét fejezi ki.

10. Esetleges előterjesztések során BOGÁTS Dénes ig.-vál. tag javasolja, hogy kézdívásárhelyi BENKÓ Dénes nyug. honvéd őrnagy elhunya alkalomával múzeumunk az elhalt özvegyének részvétét fejezze ki, s emléke jegyzőkönyvben örökíttessék meg.

Ügyvezető-tanács a jelentést mély fájdalommal tudomásul veszi és a javaslatot egyhangúlag elfogadja.

11. HERPEI János múzeumi igazgató jelenti, hogy július hó 14-én Kolozsváron személyesen felkereste KISPÁL László urat, aki múzeumunknak élőszóval is felajánlotta családi levéltárát, levéltárának betűsoros névmutatóját és leszármazási táblázatát, továbbá az általa részben már megírt, részben Háromszék vármegye múltjáról megírandó történeti munkájának kéziratát és öt darab olajfestésű arcképet.

Örvendetes tudomásul szolgál.

12. Dr. KERESZTES Károly jelenti, hogy SZÉKELY Zoltán MIKÓ koll. tanár, múzeumőr jelenleg Budapesten tanulmányúton tartózkodik. Dr. ALFÖLDI András budapesti egyet. tanár mellett archeológiai tanulmányokat folytat. Ezen kívül dolgozik a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti osztályán RADNÓTI és KERÉNYI tanársegédek útmutatásával. Részt vett az aquincumi, az obudai Miklós utcai, továbbá a szombat-helyi és győri ásátásokon. Meghívót kapott Bulgáriába is, a nyáron feltárandó ásátásokon való részvétel céljából, míg augusztusban a pannonhalmi és szőnyi ásátásokon fog részt venni.

Örvendetes tudomásul szolgál.

13. Dr. KERESZTES Károly jelenti, hogy múzeumunk dr. JAKABFFY Elemér és KELEMEN Lajos uraknak a Magy. Tud. Akadémia külső tagjává való választásuk alkalmával szerencsekívánatait fejezte ki, s mindkét akadémikus levélben köszönte meg múzeumunknak figyelmét és üdvözlétét.

Szolgál tudomásul.

14. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy múzeumunknak szeretné az 1785-ből származó parajdi faragott malmot megszerezni, hogy ezzel néprajzi gyűjteményét egy értékes darabbal gyarapítsa. Mivel azonban a malom tulajdonosa csak 15 000 lejért hajlandó malmát a múzeum részére átengedni, javasolja, hogy a megvásárlás esetleges későbbi megkönyvítése érdekében a vásár egyelőre halasztassék el.

Szolgál tudomásul.

15. HERPEI János igazgató jelenti, hogy az ősz folyamán dr. SZÁSZ Ferenc az augusztusban látható napfoltokról múzeumunk ismeretterjesztő előadásainak keretében népszerűsítő előadást tart, ugyancsak HERPEI igazgató a mohácsi csata évfordulója alkalmából a mohácsi vészről tart előadást.

Örvendetes tudomásul szolgál.

16. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy BALOGH Ernő dr. is vállalkozott egy múzeumi előadás tartására.

Örvendetes tudomásul szolgál.

17. HERPEI János igazgató előterjesztést tesz arra vonatkozólag, hogy a múzeum gyűjteményeinek szakszerűbb elrendezése, valamint a múzeum adminisztrációs vezetésének érdekében bizonyos intézkedésekre lenne szükség.

Dr. TÖRÖK Andor elnök javasolja, hogy a HERPEI János igazgató által előterjesztett munkaprogram szövege sokszorosíttassék, s a múzeumőröknek hozzászólás végett kiadassék, s egy következő üggy.-tanácsi ülésen, amikor az összes múzeumőrök itthon tartózkodnak, határozathozatal céljából újra tárgyalassék.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja.

18. Dr. DEBRECZY Sándor múzeumőr hálás köszönetét fejezi ki azért a 3000 lej segélyért, amellyel a múzeum a múzeumőri lakás megjavításának költségeihez hozzájárult, s kéri, hogy az összes ablakok legittelésére, mivel azok még az építés óta még sohasem voltak javítva, a múzeum még 500 lej segélyben részesítse, amennyiben ez a munka még 25-30 évig is rendben fogja tartani a múzeumőri lakás összes ablakait.

Üggy.-tanács a kért segílyt megadja.

19. GÖDRI Ferenc múzeumőr jelenti, hogy a két múzeumőri lakás villanyvezetékének rendbehozása 3200 lejbe kerül, s kéri ennek az összegnek kiutalását.

Üggy.-tanács a villanyvezeték rendbehozatalához szükséges összeget megadja.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszöni a jelenlevők részvételét, s a gyűlést bezárja.

Sz. m. f.

6.

Jegyzőkönyv,

mely felvétel 1938. augusztus 20-án de. 9 órakor a Székely Nemzeti Múzeum olvasótermében tartott és 187-1938. sz. meghívóval összehívott rendes ügyvezető-tanácsi gyűlésről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnök elnöklése alatt dr. NAGY Jenő, dr. KERESZTES Károly és ZATHURECZKY Kálmán alelnökök, dr. FERENCZ

Lajos, dr. BARABÁS Andor, BOGÁTS Dénes, dr. FEKETE Sándor és SIPOS Samu ig.-választmányi tagok, HERPEI János múzeumi igazgató, dr. KONSZA Samu igazgató-őr, BIBÓ Erzsébet és dr. DEBRECZY Sándor múzeumőr.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlöi a megjelent tagokat, s a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri az üggy.-tanács jegyzőjét a legutolsó, azaz 1938. júl. 27-én tartott gyűlés jegyzőkönyvének felolvasására.

Ügyvezető-tanács a jegyzőkönyvet felolvasás után elfogadja és hitelesíti.

3. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlöi dr. FEKETE Sándor üggy.-tanácsi és ig.-választmányi tagot megjelenésének első alkalmából, s kéri, hogy szíves közreműködésével a múzeum fejlesztéséhez hozzájárulni szíveskedjék.

Dr. FEKETE Sándor dr. TÖRÖK Andor elnök hozzá intézett szavait köszöni, s ígéri, hogy a múzeum mindennemű tevékenységét tehetségéhez mérten, mindenkor buzgó odaadással támogatni fogja.

4. A Háromszéki Székely Tanalap pályázati hirdetésére beérkezett kérvények felülbírlása és a segélyek odaítélése tárgyában HERPEI János múzeumigazgató jelenti, hogy beérkezett 5 iskola, 28 fiútanuló és 17 leánytanuló kérése. A kiosztandó 200 000 lejes összegnek a kérvényezők között leendő szétosztására az alábbi javaslatot terjeszti elő:

I. Iskolák: a sepsiszentgyörgyi ref. Székely MIKÓ-kollégium részére 20 000 lej, a kézdivásárhelyi róm. kat. gimnázium részére 15 000 lej, a sepsiszentgyörgyi ref. Iparostanonc Iskola részére 15 000 lej, a sepsiszentgyörgyi ref. Székely MIKÓ-kollégium leánygimnáziuma részére 10 000 lej, s végül a Háromszék megyei Erzsébet Árvaleány Nevelő Intézet részére 10 000 lej, összesen az iskolák részére 70 000 lej.

II. Fiútanulók: RÁDULY Géza, a gyulafehérvári róm. kat. fg. VI. oszt. tanulója részére 5000 lej, TORDAI Dezső, a helybeli MIKÓ-kollégium V. oszt. tanulója részére 5000 lej, TÚRÓCZI Botond Zalán, a helybeli MIKÓ-kollégium III. oszt. tanulója részére 4000 lej, NAGY Károly, a helybeli MIKÓ-koll. VIII. oszt. tanulója részére 3000 lej, BOKOR Ernő, a helybeli MIKÓ-koll. VII. oszt. tanulója részére 4000 lej, CSUTAK Árpád, a helybeli MIKÓ-koll. V. oszt. tanulója részére 6000 lej, CSUTAK Csaba ref. teol. hallgató részére 6000 lej, PÁL Elek bukaresti Szépművészeti akadémiai hallgató részére 5000 lej, JAKÓ Ferenc kolozsvári ötödéves orvostanhallgató részére 5000 lej, BITAI Lajos ref. teológus részére 4000 lej, GOCZ István kolozsvári III. éves tanárjelölt részére 5000 lej, BARABÁS Mihály ref. teológus részére 5000 lej, IKAFALVI DIÉNES Zsombor, a bukaresti Műegyetem

III. éves hallgatója részére 5000 lej, K. SZÁSZ Kálmán tanárjelölt részére 5000 lej, BODÓ Jenő tanárjelölt részére 4000 lej, SÓLYOM Ferenc berlini tanárjelölt részére 4000 lej, HARKÓ József MIKÓ-koll. óraadó tanár részére 1000 lej, SZÓCS Huba brassói kereskedelmi iskolai tanuló részére 3000 lej, összesen a fiútanulók részére 83 000 lej.

III. leánytanulók. SZ. MOLNÁR Réka brassói áll. keresk. iskolai tanuló részére 5000 lej, MOLNÁR Ágnes kézdivásárhelyi áll. gimn. tanuló részére 2000 lej, ANTAL Regina kézdivásárhelyi áll. gimn. tanuló részére 2000 lej, CSEKME Erzsébet ref. tanítóképzőintézetű növendék részére 2000 lej, KERÉKES Piroska, a sepsiszentgyörgyi ref. leánygimnázium tanulója részére 3000 lej, HADNAGY Anna ref. tanítóképzőintézetű növendék részére 3000 lej, GYENGE Erzsébet VII. gimn. oszt. tanuló részére 2000 lej, GYENGE Judith orvostanhallgató részére 3000 lej, GOCZ Erzsébet tanárjelölt részére 3000 lej, GÖDRI Anna tanárjelölt részére 2000 lej, NAGY Mária tanárjelölt részére 5000 lej, DUDUCZ Edith egyetemi hallgató részére 4000 lej, VOLLONCS Anna főiskolai hallgató részére 4000 lej, BÁNYAI Edith tanítónő részére 4000 lej, OLÁH Ilona ref. tanítóképzőintézetű növ. részére 3000 lej, összesen a leánytanulók részére 47 000 lej.

Ügyvezető-tanács a fenti javaslatot minden részletében módosítás nélkül elfogadja.

5. Az esetleges egyéb indítványok során HERPEI János igazgató jelenti, hogy múzeumunk megvásárolt ZATHURECZKY Péterné szül CSEREY Margittól 2 db. olajfestésű képet, mely a múzeumalapító özv. CSEREY Jánóné szül ZATHURECZKY Emíliát és férjét, CSEREY Jánost ábrázolja. Az itt-ott megrongált képeket GÖDRI Ferenc múzeumőr megjavította. A két kép ára összesen 16 000 lej volt.

Ügyvezető-tanács a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

6. HERPEI János igazgató bejelenti, hogy múzeumunk GÖDRI Ferenc múzeumórt felkérte Ófelsége II. Károly király arcképének minél hamarabbi megfestésére, mely felkérésnek GÖDRI Ferenc múzeumőr eleget fog tenni.

Szolgálat tudásul.

7. HERPEI János igazgató jelenti, hogy SZÁSZ Ferenc dr. szept. 3-án tartandó ismeretterjesztő előadásának engedélyezése érdekében a szükséges intézkedéseket megtette.

Szolgálat tudásul.

8. Dr. KERESZTES Károly alelnök jelenti, hogy a bukaresti rádió magyar műsorának megszerzése érdekében levelezést folytatott SIDOROVICI királyi hadsegéd és országőr-parancsnokkal. A tárgyalások jelenleg folyamatban vannak.

Szolgálat tudásul.

9. HERPEI János igazgató jelenti, hogy VASTAGH László szobrászművész a múzeum levéltárában kutatást végzett és ellenszolgáltatásképpen múzeumunknak felajánlotta édesatyjának, VASTAGH György szobrászművésznek a budai várban lévő csikós szobrának herendi porcelán másolatát, és gróf HADIK András szobrának gipsz másolatát.

Örvendetes tudásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszöni a jelenlévőknek szíves megjelenésüket, s a gyűlést bezárja. Sz. m. f.

7.

Jegyzőkönyv,

mely felvételte a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának Sf. Gheorghe-Sepsiszentgyörgyön, 1939. évi március hó 15-én, 41-1939 sz. meghívóval összehívott rendes gyűléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnök elnöklése alatt: dr. NAGY Jenő, dr. KERESZTES Károly és ZATHURECZKY Kálmán alelnökök, HERPEI János igazgató, dr. BARABÁS Andor, BOGÁTS Dénes, dr. LÁSZLÓ Ferenc ig.-vál. tagok, dr. KONSZA Samu és FELSZEGHI István igazgató-őrök, BÁGYA András, dr. DEBRECZY Sándor, SZABÓ József, SZÉKELY Zoltán és GÖDRI Ferenc múzeumőrök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözlí az ügyv.-tanács megjelent tagjait, s a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri az ügyv. -tanács jegyzőjét a legutolsó, azaz 1938. aug. 20-án tartott ülés jegyzőkönyvének felolvasására.

Ügyvezető-tanács a jegyzőkönyvet felolvasás után elfogadja és hitelesíti.

3. BOGÁTS Dénes az ellenőrző-bizottság előadója jelentést tesz a múzeum 1938. évi számadásainak, vagyonmérlegének és leltárának megvizsgálásáról és hitelesítéséről.

A zárószámadás szerint az 1938. év folyamán bevételtek 197 527 lej, kiadatok 194 926 lej, pénztári maradvány 2601 lej. A vagyonleltár szerint az összes vagyon az elidegeníthetetlen gyűjtemények értékén kívül, melyek forgalmi értéket nem képviselnek, 8 463 862.- lej.

A leltári kimutatás szerint ebből:

a. pénztárban levő készpénz	2601 lej
b. gyümölcsözésre	
elhelyezett összegek:	11 261 lej
c. a berendezési tárgyak értéke	556 000 lej
d. ingatlanok értéke	7 894 000 lej
e. 301 148 db. múzeumi tárgy a forgalmi érték megjelölése nélkül van kimutatva. A mérleg szerint az aktívák értéke 8 463 862 lej, a passzívák értéke 8 463 862	

lej. Előadó javasolja az 1938. évi számadások elfogadását, ig.-vál. elé terjesztését és a számadóknak a felmentés megadását.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, a zárószámadást, mérleget és leltárt elfogadja, számadóknak a felmentést megadja, és jóváhagyás céljából az ig.-vál. elé terjeszti.

4. HERPEI János igazgató jelentést tesz a múzeum 1938. évi működéséről és állapotáról.

a. Jelenti, hogy a vallás- és művészetügyi minisztérium az 1937. évi múzeumi számadásokat és 1938. évi költségvetést, valamint az 1937. évi tanalapi számadásokat és 1938. évi költségvetést jóváhagyta, s erről a múzeumot értesítette.

Tudomásul szolgál.

b. A Székely MIKÓ Kollégium – a múzeum átirata alapján – HERPEI Jánost, a kolozsvári Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet cégjegyző-főkönyvelőjét és HARKÓ József tanárt múzeum-öröknek választotta. Ezzel a múzeumörök száma 11-re emelkedett.

HEREPEI János, a múzeum megválasztott igazgatója, tisztségét 1938. július hó 15-én foglalta el. Hivatali beiktatása ig.-vál. gyűlés keretében 1938. július hó 28-án történt meg.

A fent említett személyi változásokat, valamint DEMETER Béla, dr. FEKETE Sándor, dr. LÁSZLÓ Ferenc és VÁMSZER Géza ig.-vál. taggá történt megválasztását, továbbá ZATHURECZKY Kálmánnak alelnöki méltóságra, dr. BARABÁS Andor és dr. FEKETE Sándor ig.-vál. tagoknak ügyvezető-tanácsba való, dr. FERENCZ Lajos és dr. LÁSZLÓ Ferenc ig.-vál. tagoknak az ellenőrző-bizottságba, és végül dr. LÁSZLÓ Ferencnek igazgató-választmányi jegyzőnek való megválasztása a törvényszékhez szabályszerűen bejelentett, s a megtörtént bejegyzés a *Mon. Of.*-ban közzététetett.

Tudomásul szolgál.

c. Az ig.-vál. júl. 28-i gyűlésének határozata értelmében az ügyv.-tanács a Háromszéki Székely Tanalap jövedelméből – szabályszerű meghirdetés után – az arra érdemes pályázók között összesen 200 000 lej segélyt osztott ki. És így segélyben részesült 5 közép- és szakiskola, 7 középisk. fiúnövendék, 7 középisk. leánynövendék, 12 fősikolás fiú- és 8 fősikolás leánynövendék. Tehát összesen 39 folyamodó.

Tudomásul szolgál.

d. Az ügyv.-tanács aug. 20-án tartott ülésével kapcsolatban létrejött egyezség értelmében nagyérdemű CSUTAK Vilmos igazgató özvegye az igazgatói lakásból kiköltözött. A lakás a szükséges javítások után – HERPEI János igazgatónak adatott át. A javítási munkálatok, valamint a múzeumőri lakásnál

szükségessé vált tatarozási munkálatok és az egész telek bütiüjére húzott deszkakerítés anyag- és munkabére a múzeumnak tetemes kiadásokat okozott. Ezzel kapcsolatban kiemelendő, hogy BOGA Kálmán nyug. állami építészeti főmérnök úr az épületjavítási munkálatok irányítását és felügyeletét teljesen díjtalanul vállalta.

Tudomásul szolgál. BOGA Kálmán főmérnök úrnak önzetlen szolgálataiért az ügyvezető-tanács hálás köszönetét fejezi ki.

e. A múzeum tudományos munkája az elmúlt év folyamán az eddigi átlagos eredményt elérte. E téren elsősorban kell kiemelni a múzeum természettudós barátainak július 5–14. között végzett tanulmányi kirándulását, amely földrajzilag a Gyilkos-tó, Maros- és Olt-források környékére terjedt ki. Az elért eredményekről a vezető BÁNYAI János geológus írásbeli jelentésben számolt be.

Dr. BALOGH Ernő és BÁNYAI János geológusok jún. 26–júl. 1 közt tovább folytatták a kovásznai havasokon a megelőző évben megkezdett kutatásaikat.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, s a múzeum természettudós barátainak önzetlen munkájukért hálás köszönetét fejezi ki.

f. Az 1938. év folyamán összesen öt tudományos és népszerűsítő előadás tartottatott kellő látogatottság mellett.

Ezzel kapcsolatban jelenti, hogy az 1938. év folyamán összesen 2530 egyén tekintette meg a múzeum gyűjteményeit.

Tudomásul szolgál.

g. A gyűjtemények 1938. évi gyarapodásáról a következőket jelenti:

I. Könyvtár és levéltár:	1842 db.
II. Érem- és régiségtár:	57 db.
III. Néprajzi gyűjtemény:	10 db.
IV. Képzőművészeti gyűjtemény:	7 db.
V. Természetrajzi gyűjtemény:	233 db.
Összesen:	2149 db.
Ebből ajándék 1823 db., vásár 27 db., csere 21 db., gyűjtés 230 db., letét 48 db.	
Összesen:	2149 db.

A gyűjtemények törzsállománya 1938. dec. 31-én:

I. Könyvtár és levéltár:	242 343 db.
II. Érem- és régiségtár:	31 109 db.
III. Néprajzi gyűjtemény:	7997 db.
IV. Képzőművészeti gyűjtemény:	1553 db.
V. Természetrajzi gyűjtemény:	18 146 db.
Összesen:	301 148 db.

Ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy GÖDRI Ferenc múzeumőr és festőművész megrendelésünkre megfestette a király Ófelsége nagyméretű arcképét.

A művészi kivitelű alkotást jórészen ajándékképpen készítette el, érette inkább csak a vászon, a festékanyag és a keret árát térítetvén meg.

Továbbá részletesen beszámol a múzeumi tisztviselők 1938. évi munkájáról.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, és jóváhagyás céljából az ig.-vál. elé terjeszti.

5. HERPEI János igazgató előterjeszti az ellenőrző-bizottság által megvizsgált 1939. évi költségvetést, mely 189 101 lej bevételt és 189 101 lej kiadást mutat.

Ügyvezető-tanács beható tárgyalás után a költségvetést elfogadja, jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

6. BOGÁTS Dénes pénztáros jelenti, hogy az ellenőrző-bizottság a Háromszéki Székely Tanalap 1938–39. évi zárszámadását megvizsgálta és rendben találta. A számadás szerint az 1938/39. év folyamán bevételt 698 034 lej, kiadott 506 815 lej, készpénzmaradvány 191 223 lej.

Előadó javasolja a számadás elfogadását és jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjesztését.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi és elfogadja, s jóváhagyás céljából az ig.-választmány elé terjeszti.

7. HERPEI János igazgató előterjeszti az ellenőrző-bizottság által megvizsgált 1939–40. évi költségvetését a Háromszéki Székely Tanalaphoz, mely szerint a bevétel 562 723 lej, a kiadás 562 723 lej.

Ügyvezető-tanács alapos tárgyalás után a költségvetést elfogadja és jóváhagyás céljából az ig.-választmány elé terjeszti.

8. HERPEI János igazgató bejelenti, hogy az utóbbi időben a múzeumnak két érdemes barátja hunyt el: KOVÁSZNAI BOGDÁN Géza és dr. BENEDEK János, aki 1914-től 1935-ig az igazgató-választmányának és az ügyv.-tanácsnak is tagja volt. Javasolja, hogy feledhetetlen emléküket az ügyv.-tanács jegyzőkönyvében örökítse meg, és családjuknak részvétét nyilvánítsa.

Ügyvezető-tanács a jelentést sajnálattal veszi tudomásul. Az elhunytak emlékét jegyzőkönyvében megörökíti és családjuknak részvétét fejezi ki.

9. HERPEI János igazgató indítványozza FÁBIÁN Béla Székely MIKÓ-kollégiumi óraadó tanárnak múzeumorré való választását, illetve javasolja, hogy az ügyvezető-tanács az ig.-vál. útján intézzen kérelmet az ügyben a Székely MIKÓ-koll. előjárásához.

Ügyv.-tanács igazgató javaslatát elfogadja.

10. Igazgató javasolja, hogy ügyv.-tanács kérjen felhatalmazást az ig.-választmánytól, hogy a Há-

romszéki Székely Tanalap 1939. évi segélyeinek kiosztására a pályázatot június 1-jén kiírja azzal, hogy a segélyért folyamodó szabályszerűen felszerelt kérelmek beadási határideje 1939. évi július 15-ben állapíttassék meg.

Ügyvezető-tanács igazgató javaslatát elfogadja.

11. HERPEI János igazgató előterjeszti FODOR Józsefné múzeumi szolgáló kérését, aki a Székely Tanalaphoz fia kollégiumi tartozásának kiegyenlítésére 2200 lej segélyt kér.

Ügyv.-tanács a kért összeget a Székely Tanalap 1938. évi áthozatalából FODOR Józsefnének, mint a Székely Tanalap ügyében eljáró küldöncnek kijáró díj fejében kiutalja.

12. HERPEI János igazgató javasolja, hogy az irodai írógép megrongált állapotára való tekintettel egy új írógép szereztessék be, mégpedig a Székely Tanalap költségvetésének terhére, mivel annak adminisztrációs ügykezelése is az irodai írógépen bonyolítatik le.

Ügyv.-tanács a javaslatot elfogadja, s egy új írógép beszerzését jóváhagyja.

13. Igazgató bejelenti, hogy a múzeum természettudós barátai búvárkodásait az idén is folytatni fogják a Kelemen-havasokon.

Ügyv.-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi.

14. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök indítványozza, hogy dr. GYÁRFÁS Elemér volt szenátor, dr. TUSA Gábor ügyvéd, dr. GYÖRGY Lajos igazgató és dr. VÉKÁS Lajos, a Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet vezérigazgatója, e három székely megyén kívül élő székely testvéreink az erdélyi magyar közéletben, tudományos világban, valamint múzeumunkkal szemben megmutakozott nagy érdemeinek elismerésképpen tiszteletbeli igazgató-választmányi tagokká választassanak.

Ügyvezető-tanács az indítványt a maga részéről egyhangúlag elfogadja, s nevezettek tiszteletbeli ig.-vál. tagokká való megválasztását az ig.-választmánynak ajánlja.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszöni a tagok megjelenését, és a gyűlést bezárja.

Sz. m. f.

8.

Jegyzőkönyv,

mely felvételte a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának Sf. Gheorghe-Sepsiszentgyörgyön 1939. évi augusztus hó 18-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnöklésével dr. NAGY Jenő, dr. KERESZTES Károly és ZATHURECZKY Kálmán alelnökök, dr. BARABÁS Andor, BOGÁTS Dénes, dr. FERENCZ Lajos, dr.

LÁSZLÓ Ferenc ig.-vál. tagok, HERPEI János igazgató, dr. KONSZA Samu igazgató-ór, BIBÓ Erzsébet, dr. DEBRECZY Sándor, GÖDRI Ferenc, HARKÓ József és SZÉKELY Zoltán múzeumőrök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözli az ügyvezető-tanács megjelent tagjait.

2. HERPEI János igazgató jelenti a Háromszéki Székely Tanalap pályázati hirdetésére beérkezett kérvények felülbírálnak és a tanulmányi segélyek odaítélése tárgyában, hogy ebben az évben beérkezett 6 iskola, 55 középiskolai és 30 főiskolai tanuló kérése. A kiosztandó 200 000 lejes összegnek a kérvényezők között leendő szétosztására az alábbi javaslatot terjeszti elő:

I. Iskolák: a sepsiszentgyörgyi ref. Székely MIKÓ Kollégium főgimnáziuma részére 14 000 lej, a ref. Székely MIKÓ Koll. leánygimnáziuma részére 8000 lej, a sepsiszentgyörgyi ref. Tanonciskola részére 12 000 lej, a kézdivásárhelyi róm. kat. gimnázium részére 10 000 lej, a kézdivásárhelyi róm. kat. Téli Földműves Iskola részére 8000 lej, és az Erzsébet Árvaleány Nevelő Intézet részére 8000 lej. Összesen a 6 iskola részére 60 000 lej.

II. Középiskolai tanulók: VERESS Dániel, a helybeli MIKÓ-kollégium I. oszt. tanulója részére 2000 lej, BALOGH Zoltán, a helybeli MIKÓ-koll. I. oszt. tanulója részére 2000 lej, KERESZTES László, a helybeli MIKÓ-koll. I. oszt. tanulója részére 3000 lej, KELEMEN Frigyes, a kézdivásárhelyi róm. kat. gimnázium I. oszt. tanulója részére 3000 lej, TUZSON András, a kézdivásárhelyi r. kat. gimnázium I. oszt. tanulója részére 2000 lej, SZÓTS Csaba Ubul, a kézdivásárhelyi r. kat. gimnázium I. oszt. tanulója részére 2500 lej, KOVÁCS Mózes, a helybeli MIKÓ-koll. II. oszt. tanulója részére 3000 lej, VARGHA Vilmos, a kézdivásárhelyi róm. kat. gimnázium III. oszt. tanulója részére 2500 lej, ANTAL Árpád, a helybeli róm. kat. gimnázium II. oszt. tanulója részére 2500 lej, GAZDAG Zoltán, a kolozsvári unit. kollégium II. oszt. tanulója részére 1500 lej, POTSA József, a helybeli MIKÓ-kollégium III. oszt. tanulója részére 2000 lej, FARKAS Pál, a kézdivásárhelyi r. kat. gimn. IV. oszt. tanulója részére 2000 lej, FELSZEGHI József, a kézdivásárhelyi róm. kat. gimn. IV. oszt. tanulója részére 3000 lej, NAGY András, a helybeli MIKÓ-koll. V. oszt. tanulója részére 3000 lej, IMRE Albert, a helybeli MIKÓ-kollégium VI. oszt. tanulója részére 2500 lej, TORDAI Dezső, a helybeli MIKÓ-kollégium VI. oszt. tanulója részére 3000 lej, VARGHA Jenő, a helybeli MIKÓ-kollégium V. oszt. tanulója részére 3000 lej, ALBERT Zsigmond, a kolozsvári unit. kollégium V. oszt. tanulója részére 2000 lej, PÉTER Pál, a helybeli MIKÓ-koll. III. oszt. tanulója részére 2000 lej, RÁDULY Géza, a gyulafehérvári róm. kat. gimnázium

tanulója részére 3000 lej, MÜLLER József, a helybeli MIKÓ-kollégium VII. oszt. tanulója részére 2000 lej, BOKOR György, a helybeli MIKÓ-kollégium VIII. oszt. tanulója részére 2500 lej, KISS István, a kolozsvári Áll. Felsőkereskedelmi Iskola VIII. oszt. tanulója részére 2000 lej, PAÁL Attila, a marosvásárhelyi róm. kat. Tanítóképző VII. oszt. tanulója részére 1500 lej, BOCZ Ernő, a nagyenyedi ref. Tanítóképző VIII. oszt. tanulója részére 2000 lej, CSUTAK Árpád, a helybeli MIKÓ-kollégium VI. oszt. tanulója részére 5000 lej és VERESS Gyula, a helybeli MIKÓ-kollégium I. oszt. tanulója részére 2000 lej. Összesen a középiskolai tanulók részére 80 500 lej.

III. Főiskolai hallgatók: SALAMON Sándor érettségizett tanuló részére 2000 lej, DOBOLYI László, a kolozsvári ref. Teológia I. éves hallgatója részére 3000 lej, CSIA Pál, a kolozsvári ref. Teológia I. éves hallgatója részére 2000 lej, ROMBAUER Tivadar tanárjelölt részére 3000 lej, NAGY Károly érettségizett tanuló részére 1000 lej, BITAI Lajos, a kolozsvári ref. Teol. II. éves hallgatója részére 2000 lej, BÖLÖNI András, a kolozsvári ref. Teol. IV. éves hallgatója részére 2500 lej, DÉNES Dezső, a kolozsvári ref. Teol. II. éves hallgatója részére 2500 lej, FERENCZ János, a kolozsvári ref. Teol. II. éves hallgatója részére 3000 lej, ELEKES József, a kolozsvári ref. Teol. II. éves hallgatója részére 2000 lej, BARABÁS Mihály, a kolozsvári ref. Teol. III. éves hallgatója részére 3000 lej, KOCSIS István, a kolozsvári ref. Teol. III. éves hallgatója részére 3000 lej, CSUTAK Csaba, a kolozsvári ref. Teol. I. éves hallgatója részére 5000 lej, DIÉNES Zsombor, a bukaresti Műegyetem hallgatója részére 3000 lej, JANCÓS Tibor, a temesvári Műegyetem hallgatója részére 1500 lej, BÁNYAI János, a bukaresti Műegyetem hallgatója részére 2000 lej, JAKÓ Ferenc kolozsvári orvostanhallgató részére 2000 lej, TANA István kolozsvári orvostanhallgató részére 3000 lej, DARAGUS Ernő kolozsvári II. éves joghallgató részére 1500 lej, CZOMPÓ István kolozsvári tanárjelölt részére 1000 lej, DEZSŐ Tibor, a kolozsvári ref. Teol. II. éves hallgatója részére 3000 lej, SÓLYOM Ferenc tanárjelölt részére 3000 lej, TÓKÉS István ref. teológus részére 3000 lej. A főiskolai hallgatók részére összesen 59 500 lej.

Ügyvezető-tanács a fenti javaslatot minden részletében módosítás nélkül egyhangúlag elfogadja.

3. Az esetleges egyéb indítványok során HERPEI János igazgató javasolja egy történelmi és egy néprajzi pályaféltel kifizetését, egyenként 3000 lej jutalommal.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja.

4. HERPEI János igazgató a fiatal végzettek tudományos továbbképzésének előmozdítása érdeké-

ben javasolja, hogy évenként két arra érdemes ifjú részére a Székely Tanalaptól 3-3 ezer lej utaltassék ki. Ebben az évben ezeknek a segélyeknek kiutalását TÓKÉS István ref. teol. és SÓLYOM Ferenc geológus részére javasolja.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja.

5. HERPEI János igazgató javasolja, hogy dr. MOLNÁR Dénes kézdivásárhelyi ügyvéd részére a Székely Tanalap Kézdivásárhelyen levő ingatlanainak kezelése díjában 5000 lej utaltassék ki.

Ügyvezető-tanács a javaslatot elfogadja.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért.

Sz. m. f.

9.

Jegyzőkönyv,

mely felvettett a Székely Nemzeti Múzeum ügyvezető-tanácsának Sf. Gheorghe-Sepsiszentgyörgyön, 1940. évi március hó 29-én du. 4 órakor, a múzeum üléstermében tartott rendes gyűléséről.

Jelen vannak dr. TÖRÖK Andor elnök elnökllete alatt: dr. KERESZTES Károly, dr. NAGY Jenő és ZATHURECZKY Kálmán alelnökök, dr. BARABÁS Andor, BOGÁTS Dénes, dr. FERENCZ Lajos, dr. LÁSZLÓ Ferenc ig.-vál. tagok, HERPEI János igazgató, FELSZEGHI István és HARKÓ József múzeumőrök.

1. Dr. TÖRÖK Andor elnök üdvözi a gyűlés megjelent tagjait, s a gyűlést megnyitja.

2. Dr. TÖRÖK Andor elnök felkéri dr. KON-SZA Samu igazgató-órt az 1939. évi március hó 15-i és aug. 18-i ülések jegyzőkönyvének felolvasására. Mindkét jegyzőkönyv felolvasása megtörténvén, ügyv.-tanács a jegyzőkönyveket elfogadja és hitelesíti.

3. BOGÁTS Dénes pénztáros ismerteti a múzeum 1939. évi zárószámadását, mérlegét és leltárát.

A zárószámadás szerint az 1939. év folyamán bevételt 168 568 lej, kiadott 164 320 lej, pénztári maradvány 4248 lej.

A vagyonleltár szerint az összes vagyon az elidegeníthetetlen gyűjtemények értékén kívül, melyek forgalmi értéket nem képviselnek, 8 206 509 lej.

A leltári kimutatás szerint ebből:

a. A pénztárban levő készpénz	4248 lej.
b. Gyümölcsözésre elhelyezett összegek	11 261 lej
c. A berendezési tárgyak értéke	534 000 lej
d. Ingatlanok értéke	7 657 000 lej
e. 304 343 db. múzeumi tárgy a forgalmi érték megjelölése nélkül van kimutatva. A mérleg szerint az aktívák értéke 8 206 509 lej, a passzívák értéke 8 206 509 lej.	

Ezzel kapcsolatosan dr. FERENCZ Lajos, mint az ellenőrző-bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság f. hó 27-én a zárószámadást, mérleget és

leltárt megvizsgálta, s azokat teljesen rendben találta. Javasolja a számadások elfogadását, s számadóknak a felmentés megadását.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, a zárószámadást, mérleget és leltárt elfogadja, számadóknak a felmentést megadja, és jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

4. HERPEI János igazgató felolvassa jelentését a múzeum 1939. évi működéséről és állapotáról.

Bevezetőjében a Székely Nemzeti Múzeum fennállásának 60. évfordulója alkalmából kegyeletes szavakkal emlékezik meg az áldott emlékü Alapítónőről és a múzeum lelkes munkásairól. Ezzel kapcsolatban felveti egy székely ereklye-gyűjtemény alosztály létesítésének gondolatát, aminek helyet a gyűjtemények átcsoportosításával lehetne biztosítani.

Fájdalommal emlékezik meg az 1939. év folyamán a múzeumot is érzékenyen érintő halálessetekről, s köztük SZÓTS Albert igazgató-választmányi tagnak 1939. április hó 9-én bekövetkezett haláláról.

Az igazgató-választmány 1939. évi március hó 16-i gyűlésének határozata értelmében az ügyvezető-tanács a Háromszéki Székely Tanalap jövedelméből – szabályszerű meghirdetés után – arra érdemes pályázók között összesen 200 000 lej segélyt osztott ki.

A pályázatra összesen 6 közép- és szakiskola nyújtotta be kérését. Közülök segélyben részesített mind a 6 iskola. 82 közép- és főiskolai tanuló küldötte be folyamodását. Közülök segélyben részesített 52 ifjú. Tehát összesen 88 folyamodvány érkezett be. Közülök segélyben részesített 58 kérvényező.

Részletesen ismerteti az 1939. év folyamán a múzeum épületén halaszthatatlan szükségessé vált nagyobb méretű munkálatok elvégzését. Bejelenti, hogy az 1940. év folyamán az épület délnyugati szárnyának mennyezetgerendázatát ki kell cserélni, és az alsó sor helyiségek víztelenítése érdekében a vízvezető csatornák kibontása és kitisztítása is szükségessé vált.

Jelentést tesz a tanalapi épületek állapotáról, amelyek közül a szentgyörgyiek teljesen jó karban, míg a kézdivásárhelyiek közül három erősen rongált állapotban van. Karbáhozataluk iránt az elnökség minden lehetőséget megkísérel.

Bejelenti a múzeum berendezésében történt változásokat.

A múzeum 1939. évi tudományos munkájának ismertetése során kiemeli a múzeum természettudományos barátainak 1939. aug. 18–25. között megtett Kelemen-havas kirándulását, amelynek eredményéről a vezető BÁNYAI János geológus írásbeli jelentésben számol be.

HEREPEI János igazgató, BIBÓ Erzsébet, SZABÓ József, SZÉKELY Zoltán, HARKÓ József és FÁBIÁN Béla múzeumőrök, FADGYAS Anna titkárnő

és BOGÁTS Dénes ig.-választmányi tag összesen 6 ízben tettek tudományos kirándulást. A kirándulások eredményéről szintén írásbeli jelentésben számoltak be.

Részletes jelentést tesz a múzeum tisztviselőinek 1939. évi belső és külső tudományos munkájáról, a népszerűsítő és tudományos előadásokról, továbbá a gyűjtemények nyitvatartásáról. Ezzel kapcsolatosan jelenti, hogy az 1939. év folyamán összesen 2031 személy tekintette meg a múzeum gyűjteményeit.

Végezetül a gyűjtemények 1939. évi gyarapodásáról tesz jelentést, ennek összegezése szerint:

I. Könyvtár és levéltár	2625 db.
II. Érem- és régiségtár	410 db.
III. Néprajzi gyűjtemény	48 db.
IV. Képzőművészeti gyűjtemény	32 db.
V. Természetrajzi gyűjtemény	80 db.
Összesen	3195 db.

Ebből ajándékozás útján szerzetett be: 2937 db., vásár útján 27 db., gyűjtés útján 225 db., letét útján 6 db.

Összesen: 3195 db.

Tehát végeredményben az 1939. évben 1000 darabbal több volt az évi gyarapodás száma, mint a megelőző esztendőben.

A gyűjtemények törzsszállománya 1939. december 31-én összesen:

I. Könyvtár és levéltár:	244 968 db.
II. Érem- és régiségtár:	31 519 db.
III. Ipari- és néprajzi gyűjtemény:	8045 db.
IV. Képzőművészeti gyűjtemény:	1585 db.
V. Természetrajzi gyűjtemény:	18 226 db.

Az öt gyűjtemény törzsszállománya 1939. december hó 31-én: 304 343 db.

Ügyvezető-tanács a jelentést örömmel tudomásul veszi, és jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

5. HERPEI János igazgató előterjeszti a múzeum 1940. évi költségvetését, melyet az ellenőrző-bizottság megvizsgálta és elfogadott. A költségvetés 197 748 lej bevételt és 197 748 lej kiadást mutat. Felhatalmazást kér arra, hogy ha a javítások során az előirányzott összegek valamelyike nem lenne elégséges, akkor az valamelyik más hasonló célra előirányzott tételből fedezhető legyen.

Ügyvezető-tanács beható tárgyalás után a költségvetést egyhangúlag elfogadja, és jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

6. BOGÁTS Dénes pénztáros ismerteti a Háromszéki Székely Tanalap 1939–40. évi zárószámadását, melyet az ellenőrző-bizottság f. hó 27-én megvizsgálta, és teljesen rendben talált. A számadás szerint az 1939–40. év folyamán bevétel 534 181 lej, kiadott 445 541 lej, készpénzmaradvány 88 640 lej.

Ezzel kapcsolatosan dr. FERENCZ Lajos jelenti, hogy az ellenőrző-bizottság f. hó 27-én a számadást megvizsgálta, és azt mindenben rendben találta. Javasolja a számadás elfogadását és számadóknak a felmentés megadását.

Ügyvezető-tanács a jelentést tudomásul veszi, a számadást elfogadja, számadóknak a felmentést megadja, s jóváhagyás céljából az ig.-választmány elé terjeszti.

7. HERPEI János igazgató előterjeszti az ellenőrző-bizottság által megvizsgált 1940–41. évi költségvetését a Háromszéki Székely Tanalaphoz, mely szerint a bevétel 511 140 lej, a kiadás 511 140 lej.

Ügyvezető-tanács alapos tárgyalás után a költségvetést elfogadja, és jóváhagyás céljából az igazgató-választmány elé terjeszti.

8. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök a Háromszéki Székely Tanalap adóügyével kapcsolatosan jelenti, hogy a helybeli törvényszék a folyamodásunkat még nem intézte el. Szóbeli tárgyalásai alapján azonban úgy véli, hogy 10%-al csökkenteni fogják a kirótt adót, ennél fogva a már befizetett összegből 10%-ot javunkra írhatnak.

Tudomásul szolgál.

9. Dr. KERESZTES Károly ügyv. alelnök jelenti, hogy a jégverem bérleti szerződése 1939. okt. 1-jén lejárt. Jelenti, hogy 1939. dec. 1-jétől kezdődőleg nov. 1-jéig terjedő időre bérbe adták HADNAGY Gerő brassói lakosnak évi 30 000 lej bérösszegért.

Ügyv.-tanács a jelentést tudomásul veszi.

11. HERPEI János igazgató jelenti, hogy a Romániai Magyar Népközösség bukaresti tagozata kérelemmel fordult az igazgatóságához, hogy május első felében rendezendő magyar népművészeti kiállításon megfelelő anyaggal vegyen részt.

Ügyvezető-tanács igazgatót utasítja, hogy intezzen megkeresést a kiállítás rendezőbizottságához, részletes felvilágosítás céljából.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszöni a tagok megjelenését, és a gyűlést bezárja.

Sz. m. f.

Köszönetnyilvánítás

A közlemény a „Centrumok” program eredménye. A programot az ARANY János Közalapítvány támogatja. Ezúton is köszönjük.

(A családnevek majuszkulás kiemelését, beleértve a szövegek közlését, kötet szerkesztési szempontok indokolják. Szerk. megj.)

**Procesele verbale ale Consiliului
de Administrație din Muzeul
Național Secuiesc, 1937–1940**
(Despre publicare)

Documentele publicate constituie cel mai întreg material documentar coerent al Muzeului din perioada interbelică, mărturie a ultimilor ani dinaintea izbucnirii celui de-al doilea război mondial. În viața Muzeului această perioadă este marcată de interregnumul, care a urmat moartea marelui director, Vilmos CSUTAK, respectiv de sosirea unui alt director însemnat, János HERPEI. Instituția, care în ultimii ani a avut o dezvoltare remarcabilă, își continuă programele începute în timpul CSUTAK, și îi revin mari responsabilități noi, de exemplu administrarea Fondului de Învățământ Secuiesc din Treiscaune, singura avere a comunității maghiare, retrocedată acestei comunități după 1918 de către statul român, în urma unei înțelegeri româno–maghiare. Procesele verbale documentează un important moment de tranziție: acești ani reprezintă cumpăna dintre prima și a doua jumătate din cei 125 de ani de istorie a Muzeului. Prin publicarea lor intenționăm să punem la dispoziția cititorului o anexă comună la comunicările **Volumului Jubiliar**.

**The Protocols of the Board of
Directors in the Székely National
Museum, 1937–1940**
(About the publication)

The documents published represent the most entire coherent documentary material of the Museum in the period between the two World Wars, as a testimony of the years before the outburst of the 2nd World War. In the life of the Museum this period is marked by the situation that followed the death of the famous director Vilmos CSUTAK, respectively the arrival of an other famous director, János HERPEI. The institution, which in the latest years had had a remarkable development, continued its programs started in the CSUTAK period and great responsibilities overcome it, as the administration of the Székely Found for Education on Háromszék, the only estate of the Hungarian community, that had been given back to it after 1918 by the Romanian State, after a Hungarian–Romanian agreement. The protocols note an important moment of transition: these years represent the balance between the first and the second half of the 125 years of history of the Museum. By their publication we intend to offer the reader an annex to the papers of the **Jubilee Volume**.

